

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich
Dział (opys) 1

263. O monecie dawnej polskiej i zagranicznych w Polsce używanych. 1802?

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Бібл. № 63



Nr. 263. II. $\frac{1}{39}$.

XVII.

III. D. 58

O Monecie dawnej polskiej
i zagranicznych w polsce używanych.



(MB pisane r. 1802.)

MB Rozprawka ta uien-
honorowa i następnie
je niej wypisy wazny
z przygotowaniem do wa-
domowi o monecie w pol-
suce od najdawniejszych
sow, wpraw z braku jest
powa pion Lajka - przy
konia przekraczajacy nowa
kasa wyjeta. — Do datki
gdzie nie gdzie wyjetan' me
rannu porupione - caba
maga portary oddajacum
u tej gateni nauk do
poradnego o monecie i
mynicaj polskis duka.

Jak dawno w polsuce ruczo wy-
wai monety jest rzec, do do-
aczenia nie podobna — okolo r.
1000 narod polski zyciu bytko
z Trod swoich uprawy Gruntow
i Premiosa wojennego nie po-
trebowal myslci o Zlote; Se-
brze, tym pewnie goy wiecny
ze w owych czasach Daimy da
Lopiat sily w Druisimach od
Dyda i Zbora. — Wojny sta-
siadami dawaty sposobow na-
bywania miedzy zagranicznych
monet wadkow takowego Kruszew
gdysz gotacy spocis Zelara innego nie
znali / radata mu pomiedzy wami
srawnell; ruczo ruciemai go na-
reury do zycia potrzebne, a narozai
Lepora Cyphirauya tyjs wdrowniupis
Kord, owojemi us wdomowem zyciu
wskawito Randel z siadami i tym
sposobem sprowadzaty do polskis
monety ale Kruszeu woty i trebr
Duelomy na Kawadki da Lepre
wygody w Zami u ra
zycia. Trzafato

MB

Moneta today nie otowa samosci
mones narwana iz monety napo-
mina, seby fadtu woiny dab in me-
tallo iako i in pondere sadnego nie
tyfo zka monetarii wytkli na-
monecie effigiar' sabs krotewsteg
a w moryjs pait' waw Siurtegoria-
kuzo in testimonium veritatis mo-
nety iz jest prawdnwa pondere et
materia. Zaum kto matorys mo-
nety missa, albo same monety buy-
sog uo przytozys iey wagg cyper,
albo iz iako crerwone stote, salery,
y publalerki ostruzga, albo tes
napusura, de albue, gowtara y
one suinter ndawa, gdysz falsitar
moneta falsificando, adulterando,
stundendo i expundendo siskit tai
howy wroy romieniony moneta
monety

monety sici chowa ale prawdziwey
monety falsator est. Szkodca bli-
publ. O skutkach ludzi to daie
malum pro bono, biorac dobra za
licho, ayri saunym robrego mie-
nia ludzi adiera a upadku goto-
wego ul nabawia. (Mss. in Jo. LXXIX
p. 89 de monete. in Bibl. Gpol.) +

od minus ?

+... Numisma nie sunicy pod-
tano przyrny tylo itey iz princi-
pis nominibus effigiq signantur
Numisma Casaris aurum est
Numisma Dei homo est, in
solidis Casar videtur, in homini-
bus Deus agnoscutur - Jakoz i
w Ewan gelicy mamy: ostendite
michi numisma census. Jesli tedy
monety j numismati taku istia-
ho us wypisala natura idni ratym
ze iz saden przywaty - ucy choc do-
bry kowal niemore - wypisany zby
przywiteciu konu to specialiter na-
dano bylo, albo potrzeba iaka py-
ly krol monety nastarany nie aw-
nyray tu gorie wprowadzi. (Mss. in
id. p. 93.)

krupa iz dotad se najdujz us w
polskiej niuni rakopane piemi-
i medale Dymskie, co o ul bytno-
sci sadni? memey wniei od Duj-
mian a polacy memcom pwr woj-
ny ktore te narody ustawi mne w
dawnych czasach wiody se soby. Ja
koskolwiek bardz vist reury nieawodna
se na pocztku 11^o wieku byla mo-
neta wzywaniu do 1034 Karimier
krol na uwolnienie siebie od slub-
rakomnych obicaj ojcu 1^{mu} dawac co-
wornu, wpiemadruch Daning, po grosu
od glowy ktory narzywano groszem 1^o
pistra dla tego se byl przemacronym
na utrymowanie Lampy przy Grobie
1^o pistra w Dymie - fundusee
1^o pistra w Dymie - fundusee
1^o pistra w Dymie - fundusee
R. 1058 jiz wemianki cyruia o
Grypnach (maria) etc etc - za
czasow Wladystawa Hermana ktory
pauowal od R. 1082, wspomina
Sungielski w Historji Typica se
jiz wtencas byly Skojce (scoti)
wprzywiteciu a. 1159 b. Junij -
darym klasatorowj fundowanemu
w grobe pod Kolbergiem, obwa-
rowano aby dawano Cto od Kar-
dego wornu po 2 Denary polskie
- tym wymytkiem jiz reury nie-
awodna se w polsnei saosta bi-
piemadru w 11^o wieku, swadory

to miechowis mówią o Proleta-
 wie Smiatym — Konrad cesarz na-
 wiskiem pisał podług powieści
 Stugosa i Kromera, powołał Arcy-
 biskupowi bicia monety. Pisał
 panował od R. 1027 a umarł R.
 1039. —

Wiemy tedy że wówczas czasach mieli
 monety polacy, wiemy że mieli grzy-
 wny, skojce, grosze itd. ale nie-
 wiemy z pewnością jakiej były wagi i
 dobroci. Ze były gatunki Słote i
 trybrne, oraz nierówna, o o
 miedzianych wędzici' niemożna z pewno-
 ścią. — Wspomina Kadzubełk że za
 czasów micystawa od R. 1174 panu-
 wania używano Sierki i Lutki (pa-
 lis et squaminas) nie trzeba mni-
 mać że to sierka była ze Słoty a
 Lutka z Ryb — Były to przednie
 srebrne równające waga y wartości
 sierki i Lutki dla lepszej wku-
 wania wygody.

W najdawniejszym piśmie nie można
 znaleźć śladu jakiej była wagi cy-
 kulycza moneta — Choć czasem
 wiemy o wadze, ale nie wiemy
 jak is skwarniejszą słotowci mamy
 — przywilej Czeskiński rok 1250
 potwierdzony i ponowiony przez
 Księcia Krzyżackiego Hermana
 Salca a nadany r. 1233. —
 w artykule 46

ut moneta una sit, videlicet ful-
mensis, ut de puro argento eudan-
tur denarii, et perpetuo aliter in hoc
suo valore persistent, ut eorum 60
solidi ponderent unam Marcam, et
hoc non nisi semel in Decennio re-
novetur — Wieny do tego pewno
jako swiadory Tyrynus Jacobus ant-
werporsky J. J. ce natenoras tyto
srebro do nota jak 1-12 co us
tyse wagi „ In Jure mundi mag-
debur. art. 15. Contumacia pro qua-
libet citatione Regi 3 marcas au-
reas demeretur, quarum quolibet
12 marcas argenti valere debet.”

proby cryny

Przyjęty dla tego używano # węgierskiego
za pomiar do ustanowienia wartości
dawnych polskich monet.

x vide
p. 28.

Albo wady ni sprowadzisz
iz. Łajko jst autorem
tych uwag o monnie pol-
skiej i postroynym węgier-
i se najciekawym i najrad-
nym wiodet wniy niezgar co,
zwymienionym lat pomac
można - nie widy jak
wpa niy cyfi mat podzka
pisyuy rabytek o omacowaniu
pieniędzy (de estimatione
moneta) ktory wedlug wst-
kiego podobienstwa niyduy r.
1520 a 1521. narz mikołaj
Kopernik po łacini napisat,
a miedzye iy w Bzłkop: wnot-
czoney xhi jzeli nie samego
kopernika w Biblii: Opol.
po yp Dzierżkowskiu di: 9.
Stron. 264 i dal. miedzye
iy wywieniona w noty pi-
ri Tomiciawis pod lei: 594
Do tego ualony pisuu niemiedzi me-
wado mego przepaku okolo r. 1550.
o wartosci monet miedzye iy w
Kod. M.H. LIII in 4to f. 1-29. biblii:
Opol. wceluy wagi dla budowy
kym miedziem - miedzye tam puy
Kniha (f. 29) noty porowny pira-
ny, who uarte puzig: " de 1529. "
" miedziem diu ultm ppannyu gudy
" wnotatm w wbygnym, niy wnot
" diu klunia Mg. 15 q von dm. ultm
" wygnyt wbygnym w wnotatm in
" wriufft w wnotatm 20 q. in diu
" Mg (Munck.) gni galon. wriufft-
" bony gnyndiff de de 1579.)

Pierwej nieli zaarmiony redukowac
dawne polskie monety na nasz Pa-
chunek f. 80 zgronywy, naliy iy
aby dla usprawiedliwienia naszej
zarady, se dukat węgierski od 8
włokow jak cyrkulowat w polszere
tak byt rowne nieodmenny w wade
i liczbi przycwiec niektore dowody
— Treba podobnie dowodzić 1mo
se dukat wart tyte w i dzisiej-
ny węgierski - 2do se proporcya
nota do trebra byta rowne jak
1-12. — Ja wriemym autorach
i pisam tyte wywypatcin Dowo-
dow — Co ni tyte proporcji.

In Jure magdet. art. 15. pisre,
contumax pro qualibet citatione Regi-
tres marcas aureas demeretur, qua-
rum qualibet aurea marca duodecim
marcas argenti valere debet - f. 588.
Cypatem sub ad 1347, " gnywna
nota kosztuje 12 gnywien trebra.
Knapisz ktory de 1621 potwierdza
nie owego Dietu otrzymat pisze:
Auri marca 12 marcas argenti
pretio aequal."

Jacobus Tirinus pisze de antiquis
ponderibus et monetais. pisre se bywa
Ta proporcya nota do trebra jak
1 do 12.

Czerwony szoty wprowadzi narzowany
faciug wprawie solitus, cyfi
stad se ma byc solitus et integer
nulla parte diminutus, nisto et
intero.

2 resto wzmiankowanego proporcji
Chyba ni

integro pondere percussus, cryli se
w ludnaif solitam operationem
cryli. — (M.M. in p. LXXIX sup. cit.
p. 93.)

Cheřmin'skiego z R. 1250 okazuje się
także proporcya złota do srebra
1 do 12. — Gdyż tam rozrządza, ad
zgrzywny crystej bito Szelagów
a te Szelagi miały równą wagę
kata Wequiskiego. Wice Szelagi i
katy wazyły każdy Drachm $1\frac{1}{15}$
Teraz Drachma $1\frac{1}{15}$ srebra wart
fl gr 10 a Drachma złota $1\frac{1}{15}$
12 rary tyle. — Stowajcie te Szel
bo do rachunku naszego, wart
jest jeden fl gr 10 pomnożmy
12 rary wypadnie fl 16 cryli
ile wart Dukat w proporcji 1
12. —

2 (ob. f. 25.)

Information
zum Münzfundel etc

(in?)
f. mój Rechnung // de an 1592 w
rada se w tym Roku pisało z
grzywnę srebra w Stowie # 5 i
tak pisało w R. 1528 kiedy sta
nęła Konwenya między
Koroną i prusami. Tym sposobem
grzywna srebra cryli Fotow 16
w proporcji 1 do 12 powinna ko
sztować w Stowie Fot $1\frac{1}{3}$ — Dobaw
my teraz se waga tego Dukata z
R. 1528 i 1592 jest ta sama
my miał do 1250 — wtenraz jak
wpunkcie e okazuje się wazył
Drachme $1\frac{1}{15}$ —; podobny albo
wim Lot $1\frac{1}{3}$ na 5 równych cryli
wypadnie Drachma $1\frac{1}{15}$ która wna
szym rachunku kosztuje fl p 10.

z tego Rechnung an 1592 widzi
se Dukaty wequiskie stare miały

Crystej

Czystego srebra Karatów 23 gran 8
/ tak jak Dukaty Imperialne
od R. 1753 / a nowsze Kar. 23
gran 6 i se ich srebro sztuk 54
na grynony pruskie.

In pisze Salomon Neugebauer. Ze
Krolow polskich najpierwszy Zy-
gmunt do 1528 postanowil bi-
Dukaty węgierskim podobne i ma-
jąc czystosci Karat. 23 gr. 6 i
sie zgodza z punktem g. —

i Konstytucye polskie choc oznaczaj
prawdziwy wator nateras cyrku-
lacyjnych groszy, stosowaty i rownie
do Dukatow węgierskich i tak w
proporcji srebra do srebra jak 1 do
12 ustanawiały ich szacunek. —
gdyby ras Dukaty odmierzaly by w
wartosci tedy monety krajowa nie
do nich stosowaloby, ale Dukaty do
krajowej wagi lub ktorego gatunku
wazniejszej monety, jako pieniadz
ktory rownie w Handlu najbardziej
byl uwazany, i jako zrodzaj kru-
szew zrobiony najbardziej od przeda-
jacych swoje produkty poszukiwany.

kuon opolskie oddaje zakonow K Knapise pisze: „ Aurei hungariae
trypackieniu w malborcku Domin
port. Jacob. (28 Julij) 1392. si pondus idem semper est, videlicet
vnae vniuersi Dobryni'skiej wrae 63 grana piperis, pretium autem
tota summa „ umb sine summe Geldes
als funfzig tausend goldin ungerisch epis variat — terazinsze Dukaty by
oder zwelftehalb scot preupisch les wazn 63 ziarn.
vor den golden. [pater Dniej pauc.
Wlad. Jagielly pna Golebiowski L Werboor. Corpus juris. Hung. 1
T. I. str. 496. gnyr. 83. Arhen
1846 w wamawiu w Kstomasz wyjde 8^o] se za pason sudwika 1 na w...

r. 1396. hinc Jagello capitur na
supra soluyt wiliichis i Sachencluy
dohod wenny Jadwidre zome meij Sedt Dukab. po gr. 14. Ten Ludwik
2 tyria: groywien rebrynys markis pauowat w polszere od r. 1370 do 1382
po 48 groyw na kardg groywous
hinc. wkrabowic ni die conuers. S. ledge orar Krotenu polskim i wes-
pauli (25 tyemia) — — — — —

Monety praskiej explicatio ex libris
Miscellaneor. Andri patris Bohemai
Balbini. "De antiqua moneta Boe-
mie, praesertim grofior. latet praegustum."

"Derierunt jam omnes huiusmodi grof-
si, ita ut nec haberi possint sed quid
olim ualuerunt, breuiter dicimus. Sci-
tum ergo sub Carolo IV. monetam Bo-
emiam hanc probam adhuc fuisse ut
ab a. 1350 usq. ad a. 1407. 70 grofi 372
Dragunces marcam argenti (quod ho-
die imperiales & quatuor) conficerent;
quod dicente ostendit paulus Krau-
thy, igitur octo sexagena (quie-
rat census annuus altarisarum)
64 Imperiales continebant, addentur
sain ante nouum summam rerum
omnium abundantiam, & annona
uilitatem. Sed cum tum paulatim
moneta probitate amittebat suam
nam sub Venestao VI. Rege anno 1396.
cum sexaginta grofi praegustos mar-
cam fecerent sub Joanne Rege ob-
eris addita uentura marca ex 64
grofi, sub Carolo ex 70 grofi
sub Venestao Caroli filio ab a. 1407
fero tertia parte grofi plu-
ribus contabatur, semperq. in deterio-
vergente nummorum praetio eo denique
delapsi sumus, ut uiginti, et deple-
randa ob deteriozem et emarginosam
monetam) pauperi populi dauno ad
comptendam unam argenti marcam
floreni nostrates 13. cum dimidio, requi-
rauntur; quorum florenorum quilibet
continet 20 grofos seu 60 auri feros.
[Cod. mss. bibl. Opul. Leopold. XLVIII. f. 93.]

geriskim, musiat pewno do polski
wprowadzi Systema mennicze sa-
kie jak bylo na wegrach lub ser-
Systema bylo ra-
mose i wprod toz Systema bylo ra-
chowane w polszere, gyps jak wy-
rasa statut ai 1368 kuzgi 6. pa-
ustawa
wrazny, aby sol ni byta in acrej
do wegar dawana tytko. lekny po
gr 4 ktore sa w 250 tym ererwo-
a ztote niemaja byc brane
jedno po 17 skojcow to jest groyw
— Rownoz wartosci groyw
polskich wzgeriskimi okazyje ni
kopisania stosunku ich do Dukata.
Wysuregolucione Dorody dowodza pe-
wome ze Dukaty wegeriskie rowne
byty jedney wagi, tytko ich Dobro-
tytko okolo a. 1500 o 2 gra-
okazyje ni se
złota do srebra
proporcyi złota
mozna ztego dojsc proporcji złota
srebra wagi Dukata, i wzajemny
wiedza wagi Dukata mozna zney
dojsc proporcji złota do srebra,

Hinc uideatur moneta JWS Archiepis-
copis queneuibus ab Dno 1284 concessum.
ed archiuo Ecclesie Metropolitane de
promptum & in acta metrice Regni majjah 1^{mo}
transductum.
in nomine Domini amen. No gesta
mortaliu donca tractu decliui ten
pore euanescent prouida sapientum
proinde laudat auctoritas facta signa
memoria

fejnu

memoria solennis scriptura
 Testimonio posterorum noti-
 tis commendare Huic exi-
 guntur quod nos secundus
 Bra mistatus Dei gra-
 dia Dux polonie Inherentes
 vestigiis predecessorum nostri.
 et eorum prior dictus prout pos-
 sumus imitantes in primis liberopolitice
 sales ab eis concessas Ecclesie
 Inesneusi approbantes iure na oku re Gryjons srebra ptauno
 perpetuo confirmamus omnes
 Quodas ipsius Ecclesie ab omni-
 bus angarijs et preauguris ad-
 solventes videlicet ab omni-
 litione exactione servitute et
 jurisdictione seu dominio sote
 alter liberantes et ad gerentes
 pro remedio peccaminum nostri
 nostrag ac progenitorum nostri
 salute, quod hui Patri nostro Kamye bi' agrymy onytego sre-
 Duo Jacobo Divina providentia
 se Guetmen. Ecclie Archieps
 piusq; superioribus in Anepna
 civitate sua et alijs in Castellania
 Lundeni ubi voluerit monetam n. 1466 rachuje in Grywna Fej-
 habere liceat specialem que per
 totum dominium nostrum recipi
 debeat sicut nostra. In annis 80 pper Srelagow rgrymy cry-
 rei testimonium presentem pa-
 ginam, nostri sigilli munimine stej
 Duximus confirmandam. Presenti-
 bus his testibus Comite Procone
 venatore Calipicini, Comite Gre-
 vomiro Castell^o de Zbgorn, Com^{te}
 vito Pincerna grem. et alijs uniantowany przywilej Am 1250
 quam pluribus fide dignis. Dal
 in clohina anno gratie Domi-
 ni mill^{mo} ducent^{mo} octuag^{mo}
 Quarto. Judicacione XIII Calen^{is}. Au-
 gusti per manus Hilonis nota-
 ry curie nostre. — (myzylej Dukatow wgruzskich 5 idnie na
 ten Rygmunt august potwardni
 n. 1564.) ex mss. LIV f. 29 v. 2.
 (vide Chronicon: "pewiadre
 piastow" id. str. 27.)

szym; takowa wiadomosc jest klu-
 do dochodzenia prawdziwej we-
 wnebrnej; rewnostranej wartosci. Sta-
 monety — majai sawre
 re Gryjons srebra ptauno
 to jest se co sawaryto
 srebro, dawano w stowu Du-
 Katow 5 wpro poruci 1 do 12. —
 Wspomniomy przywilej Chesmin'ski na
 bi' agrymy onytego sre-
 bra Srelagow 60 — podlug stopy
 wieden'skiej crypi stopy polskiej z
 Grywna Fej-
 nu na 25 p. 80 — porcielmy te f
 Srelagow rgrymy cry-
 wybianych 60 a skaze in
 Srelag. r. r. 1251 wychodzi na
 1 gr. 10 — Cryto w
 Drachmy wypadato
 bi' jeden Dukat; wypadato
 # 4. — Terarniejszy
 wgruzskich 5 idnie na
 ale se Lot wie-
 prawie 1/5 crypis
 Krakowskiego a na-
 owczasowego Chesmin-
 skiego (gdys bardzo malo rozni-
 wa waga Krakowska od Chesmin-
 skiej) tedy najwzyszy mu 1/5 wagi
 bednie tyle wazyl co Chesminski
 i niezawazy wziej jak # 4. Tu
 i nune dowody potwierdzajz niezbedne
 prawdy

(niezno)

x coholwiek Dubrosau

Dukaty ar do R sety po
stolyh 16 ale mnogo srebra
względem stota w tych czasach
większość proporcya ego, i
tak obawano dukat na f.
18. Widniemy dzisiaj ze za
dukata trzeba dać Cweliwe-
raui f 22 dla crego - to ?
bo Cweliwey będą tym cza-
wor moneta nie ma wartę ty-
le srebra ile go za dukata
dać potrzeba.

x x niepotrzebne

Terazniejszy dukatów 5 waga
1 Lot wiedeński - Etąd nie
okazuje ze terazniejsze # 5
powinny by być sams cymie
co 4 dawniejsze; a ratym
ze nie są jak tylko $\frac{4}{5}$
dawnych i niepowinny by zna-
czyć jak 25. 12 gr 24; ale
zwiększenie proporcya srebra
do stota podniosło cenę ego
i obija ten raryt. —

prawdę ze owczasowe dukaty były
wone dzisiaj. — Jest niebita
prawda ze srebro do stota było
natenczas jak 1 do 12. Wiemy ze
wzmiankowanego Przymiteji ze owe
Srebrgi wazyły Drachms czyli du-
kata wegerskiego. Jeseli tedy
drachma warta jest f 1 gr 10 tedy
ow dukat tyleż wazyć powinien
wartości f. 16 czyli 12 drachmów
srebra, względnie do stosunku ja-
kie na ow czas miało srebro do
stota. — Takowa proporcya zachowa-
na była do najpóźniejsz czasów.
— Onapierd pisze: „ Marca ar-
genti puri 12 aureis florenis Cui-
wer marca 12 marcas argenti
partio aequat. Dopiero odkrycie
nowego świata a raczej odkrycie
Kopali w potosy wydała mnogość
srebra, umniejszła wartość srebra
i stosunek ego do stota. Kiedy
stopa r. 1766. ustanowiona była
proporcya srebra do stota jak
 $14\frac{1}{2}$ do 1 — kiedy dukat był
à f 18, natenczas proporcya była
jak $15\frac{1}{4}$ do 1. Wiemy bowiem
pewno ze dukaty Cesarsa Otto-
na III francuskiego od r. 983 tej
samej były wagi co i dzisiaj.
Widziałem pięciokr. złoty medal
ko Lwowa przy bramie rowu
wykopany, tej samej wielkości
co i dukaty wegerskie. zjednej

W napisane litery greckie
 w tym miejscu tak iż de
 se uosua cyfai otomios
 albo onorios (Honorius)
 aratem pytamie cyli pie-
 niad tu nie cesarza Ho-
 norisra do którego podo-
 bniej grecki jezyk sturuj
 ty wie do Ottona. (u-
 waga Alex. Datowkiego)
 Jest Drewna mierzawodna
 Pien. wystawata pod wta-
 dra Cesarów wnikodniis;
 procto gdzie niezato in
 Dexto, niezata in mo-
 neta. (uwaga autora.)

strony był Cesarz siedzący na
 Krzesle, pod krzesłem był napis
 greckimi literami (otomios) 83
 na drugiej stronie kawałko-
 pnia.

Ze wzmiankowanego przywileju wi-
 dać se nazwisko solidus wtenas
 jesire mierzawodna piennadra, ale
 tylko zbior pewnej liczby Denarów
 „ ut eorum 60 solidi ponderent
 1 marcium. „ Srebrzy w
 wieku 13 były jednakowe we Fran-
 cyi Saxonii i prusach, albowiem
 Krzyżacy który w tym czasie siedzi
 w prusach a który z francuzami
 i niemcami w palestynie wojnowo-
 stawali bez wątpienia przejzli wa-
 ge, liczbę i nazwisko ich monety.

M ob. wyzej pod
 g. h.

Co iż tyre monety stoley w taniwie
 polskiej, tedy najpierwszy Zygmunt
 do 1528 ustanowit biece Dukatow.
 Te dukaty równaty wagg wegwier-
 kie i miaty ferwiz Karat. 23 1/2.
 Dukaty ras wegwierskie nigdy sie
 nie odmiemiaty, wiec i to usprawie-
 dliwia moze zdanie se w Konstyt.
 polskiej gdy taksuja # tedy taksu-
 ja wegwierskie — —

Krzyżacy obejmujac prusy dali za-
 pewnienie se taksu sains bi' tedy
 monety jak S. Ludwik kwót fra-
 curki - to jest 60 setek zgrzynow
 cyfrego srebra.

Wawian do 1300 bi' takie same
 grose

(w kładre orylogioń Sain'kiej okolo
r. 1480-go pisanej wyrytujsz Homa-
cienie melaga Kawniczoj isten sporob.
"Quid sit solidus scabinus. Responde-
tur duodecim denarij in Regno de-
curentes ^{quantum} ~~pro~~ scabini et non
plus pro memoriali solent et habent
exigere." (Mh. bib. Opol. Zakladu
in folio L. 1. 4. 117 Kol. 6.)

grosze jak i Ludwik we francuz
a se Knyzay byje srelogow
nastadowali w tym Ludwik
S. wie i groszow waclawa isten
co oznacz muniaty grywny 1.

Trapa us naw czestosci widywaie
dawne monety, ale pomai nie
mozemy z jakiego byly czasu albo
wiec dawni monarchowie potro
nieuwazali prawa bicia monety
na zdrodo swych dochodow a wiec
li przez nie usyc potro mowki o
czasie w ktorym pawowali, wiec
stoto i przez bylo sawnie towa-
rem dla lepszej wygody na drobne
kawalki dzielonym; wiec pozniej
gdz us wkradl miedzy ludzi niego
dminy przemysl korystania z o-
smkhania powszechniki postanowili
monarchowie dla uniknienia fa-
su nadawac monetom pewny
stopel. Dopiero na poczatku 16
wieku czarst us w polszere ten zwycz-
raj. pierwszy raz do 1507 potro
w daty na monete.

Grosz

Sim dalej postapiemy potrzeba nam
sz najpierwej zastanowic nad na-
zwiskiem grosza. Nazwiska tego
poczatku niemozna brae od Sain'
albowiem grosus najpierw se znal
gruby potem se wzyglu martwy
nazwisko pieniadzowi miedzy polskimi
cyrkulujacemu dawne bye nie moglo.

podobniejsza

4

podobniejsza jest do prawdy że takow
 wy pieniądź najpierwej był używany
 w niemczech, jako między naszemi
 sąsiadami wkrąja najdawniej cywi-
 lizowanym. — w tym języku nazywa
 on się „Groszefm“ ni. y „grosz“
 wielki dla różnicy od innych ga-
 tunków monet które dla wygody
 kupujących i sprzedających komercie
 musiały być małe. Zaś grosz był
 największym z pominy tych gatunków
 albowiem w 13 wieku prawie same
 dobre pieniądze było, gdy iż te
 gatunki w większe samienity tedy
 ich dla różnicy nazwano wielkie-
 mi. / grosz. — że zaś pod owe cra-
 sy mieli ludzie takowego prore-
 nysku aby kosztem popolitego do-
 bra obraci skarby i osuho wac
 powszechno tedy owe grosze pocra-
 kowo musiały być se srebra cny-
 stego i były największemi pomiz-
 dy srebrz moneta. — Czechy jako
 przez handel i polityczne interesy tu-
 dnio wojny najbardziej zbliżone do
 niemiec sąsiedzi białe pieniądze podob-
 ne we wszytkim do niemieckich
 i nadali im nazwisko takie jako
 i niemiecy — wactaw a 1300 jako
 król Czechy obrany poltkim uniort
 swoje czechy grosze do nas które
 to same otrzymały nazwisko. —

Grywna

nazwisko łacińskie grywna (maria)
 skąd pochodzi niepodobna jest donie-
 etau wszytkim podobnie wiadomo
 skąd

nie wiadomo skąd poszło nazwisko
 grywna „ Stowno grywna jest
 właściwym i rodzowitym nazwiskiem
 Słowiańskim i znacząco sztuk 48
 tak jak kopa znacząca sztuk
 mendel sztuk 15 itd - i ta
 sowie. grywna literalna, zaś grywna
 warna (marca ponderosa) w ten
 czas wprowadzona była do polski
 kiedy groszy 48 to jest na teraz
 nieprę kopa każdy grosz rachując
 a f. gr 20 tedy groszy 48 czyli gr
 wna, wazyło toż 16 - Jurem w
 tej wspomnieli se podług przywileju
 Chetmin'skiego o 1250 grosze owoc
 towe wychodziły (sztuk 60 na gr
 wna) a f. 1 gr. 10 - gdy zaś waga gr
 wny do polski była wprowadzona, m

№ 1200. śiaty być grosze (podobno około R. 1200)
 a f. 1 gr 20. albowiem rachując
 tyle jeden grosz wydnie ich na gr
 wny sztuk 48. i ten czas jest pu
 gnie iż grywna w Sierbie i w ad

4 wr. 1422 grywna jinne niwnata i
 48 grorum - (patrz Golzb. Dniei p. 110.)
 Władysł. Jagiello. 7. I str. 539. przyp. 500
 na R. 1410. " in mille maris XLVIII. grif-
 " torum ad quolibet maxcam compu-
 " tando obligamus solvendo. ")

skoncentrowata względnie do naszego
 teraźniejszego rachunku f. 80. a gr
 wny. - powiedzieliśmy wyżej se fu
 Duse Bolesława Smiałego panu
 tego od R. 1058 czyli wzmianke
 grywnach - tego cośmy dopiero
 powiedzieli okazuje iż wido cruce
 se od tego czasu ardo R. 1251. gr
 wna ani w wadze ani Sierbie zadn

MS

(Dubiosum in) niedornata odmiany. - " Roku 1435
 mata marca pruthemici Nume

+ notandum jak wielki wałor
 mieć musiał grzywuy kiedy
 1457 Przemysław na poturę
 starbu raziągła od M. Kralu
 wa grzywien 200. ut in Act.
 Civit. Crac. w opis. M. Kralu:
 (Ms. bib. opol. XXXIV in 4^o.)

W roku 1644. wszedł w spor między przed-
 misuranami Dieckiem a Kapitułą de flo-
 riana na Kłeparnę pucharalowie „de & super
 „reductionem ad currentem monetam 5 mar-
 „carum grosorum laterum pragensium pro
 „Xma manipulari ex agris tuburkij diti
 „etc — który wstrzygnął wital proz maui-
 ja Lubrińskiego Anybisk. Gwarant wtem sposób
 is pny rozi karat biegiem zlotnikom prob-
 wai ketiluz grzywuy wartou a tej proby
 obarato w: „marcam laterum grosorum
 „pragensium sex taleris Imperialibus et ponde-
 „re & bonitate prorsus valere — ideo decretum
 „Judicis a quo moderando moiem 5 marcarum gros-
 „torum laterum pragen. quibus Xma controversa
 „antiquitas estimabatur Taleris Imperia-
 „les 30 per Suburbanos Becenses in Capitulo S.
 „Floriani Eleparia ad Cracov^m annuatim noni-
 „ne dicta 10. solvi oportere advenit, abq.
 „ut perpetuis temporibus futuris solvantur de
 „cavit etc etc” (Codexkumentu uniry selwego
 mądajacego w Biskop. L. IV in 4^o p. 372. biblis.
 opol.)

si et ponderis grosos 20. ze vs
 tu mowi Numeri et ponderis pro-
 the, tedy numerus znaczy wile
 sztuk potug rwyrajw seto na grzy-
 wny. podobniejsza jest do prawdy
 ze waga poltka z prutka byly to-
 bie podobne, anieli grosze cnyli-
 pieciadre normajlej wartosci to
 nadwiko nosze; prute staro-
 bie wonie nie mozna jakoby grzy-
 wona prutka byla $\frac{20}{48}$ grzywuy
 poltkiej. — Skójce maczys gozry
 2. To nowo jest rownie staroay-
 tne Howian'kie y znaczy sztuk
 2. Skójce w wadze /notus pon-
 deris / nastai musiat wtem cras

Skójce

kiedy grzywona zawierata w wadze
 grosow 48, albowiam Skójce
znaczy grosy 2, a Totow 16
cnyli Skójce 24 wchodzi na
 grzywny — Jeseli tedy Skotow
 24 wazy Totow 16 cnyli na te-
 rarniejsze f. 80 tedy skójce wy-
 chodzi na f 3 gr. 10, cnyli gro-
 sów 2 — w Howian'skim jery-
 ku Skójce albo para zna cnyto
 jeno. Rachunek na Skójce u-
 star jakos okolo r. 1496 w
 ten cras jako; Rachunek na
 Kopki. — Te dowody wskazyja: ze
 grzywona i Skójce jak sa do-
 wonemi, tak rownie powstaly
 wieki starych do siebie majace
 monety

monety. Konstyt. A: 1565 nakła-
nye i ustanawia: aby Totoo 3
a stojow 98 czynity Junt
wice stojow 24 czynis temu gra-
sobem grzywoe — Odmenita re-
warton" piewiedny przywozta, so-
mienita re i waruon" ih, ale
wostaty narwiska y te nam u-
skazujz drogę do dowieczenia wa-
toki dwiecrupz monet. —

Takowe monety narzuwauo tytko
podteg wagi kruszew albo wano
niekarbowano re o narwisko, albo
cewostrowy cyli idealny warton
tytko o wazę cyli niewostrowy 12
cunek.

Kopy i potkopy Co. byty kopy i potkopy fatwo
doje" mowna majac wrglad na suk-
renee narwiska, gdyz jak wto-
wian'skim tak i wpostkim grzywoe
dawnym i teratniejnym, kopa zw-
czy setak 60 a potkopy setak
30 — gdy zas' mowa jest o go-
sraz tedz kopa znaczy setak 60
60 —

Dosrediony co to narwiska ktore
zem znaczy liczbę i wazę monety

O Dukatach

O Dukatach

Dukat jest stowe fain'skie i wto-
skie wprowadzone do polski. wto-
kdyz dyrektoraui mynie wpro-
wadzili narwiske dukatow do pol-
ski, jak na przy: Porratyui i w-

Wstanie

1677

1677

Die Vigesima quinta Ianuarii

Ja Marcin Wyszniowski Wojak
 zeznawam yz odebralem od Zofij
 Poddablowey Summe grzywna Sefajcia
 Moniechy Koronay pieniedzy Szymona
 Tworka przez Bieduna Wojciecha Ty
 burzego takze Ptace za Rok ieden to
 jest grosz 54 ktore pieniedze na
 rzemiesto temuż Tworkowi wydane sza
 Czo jest panietnym umozniono

In Nomine S^{an}ctae Trinitatis

Złoty właściwie nazwiśko jest czerwony
 złoty. Złoty znacząco pieniądz
 wypity ze złota. Pły są ra Ja-
 na obrałta do 1496 Dukaty
 Dostły wartości groszy 30 wtencas
 pusłopez, złoty znaczący również
 liczbę pieniądzy, z tej przyczyny pie-
 niądz. Złoty również nazwiśko czerw-
 nego złotego dla czerwonego ko-
 łoru, a groszy 30 wzięty uinies
 złotego granta. Z od tego czasu
 w Transakcyjach dawnych znajduję-
 my również między złotem ze złota
 (Florenos aureos) i złotem li-
 calnem (Florenos numeratos.) —
 pawet piasecki fol. 94. ub do
 1596 mówi: in Regno polonia
 decies centena in Lithuania vero
 quinquies centena milia aureo-
 rum Communium sine floreo-
 rum pro belli etc etc.

Wiarandunek

Wiarandunek (ferto) jest również
 Warstowianiskie nazwiśko; zna-
 cząco piasto, czyli kopy a cwan-
 tu, czyli grupowy — kopia u
 cytae „debemus unum fertor-
 nem professorum „ granta wiar-
 dunek rawierał groszy 12 będąc
 cwanto, czyli grupowy liczb-
 nej. —

Drachma

(vide infer. f. 190v.)

jest podobniśtwo do Drachma w. 120v.

jest większa od herardniejszej a z
 szera Chetmin'ska i w tańto czas
 Drachmów 60 znaczą tylko co tera-
 niejszy 64 czyli tańto czas w
 Kłk 15 tylko wyciąg co tera-
 niejszy 16 krakowskich - w ty
 czasach nawet jest waga gdańska
 a Chetmin'ska prawie udnako-
 rai waga gdańska do Krakowa
 ma się tak jak 115 1/2 do 128
 Znad widai se gdańskich Lotów
 14 1/16 czyli krakowskich Lotów
 Ta waga Husy da dowiedzieć
 że Dukaty pr. 1251 także
 coholwiek większe były od tera-
 niejszych.

niepotrzebne nie Przelogi
 Lot brązo grań 288, a Przelogi wisty swoje narwisł
 Drachma grań czyli afor 72. do nowa niemieckiego (Pifillu)
 a tak Dukaty porówna wa- którym dano imi Pavin'skie
 rze grań 72. Dukaty ma solidus - Przelogi są od niep-
 afor 72. Stalcederichs nietych czasów w polszce a
 Dukatów 5. afor 7 waga brze twaty aż do czasów kr-
 1 Lot wiedeński podług my- Stefana i Zygmunta III.
 witepi Chetmin'skiego a 1251 Monety niemieckiej nie mali pol-
 3 Drachmy bits 1 1/15 (w est. mied' wyprawo tylko do spora-
 60 es marca) Dukaty tam drama narzyn' kuch cunyt; Gor-
 ten był od dniesniejszego w- cunyt (?); ten moneta srebr-
 ksz 1/15 wize na naszyt cyrkulowała rawore choc' w najnow-
 grań 72 nadrasła tańto- szych otwierkach nawet tak mały
 go gr. 4 4/5; czyli in sum- jak tuzerka na Rybie; albowien
 ma gr. 76 4/5. Dukaty tam- brzydono by się moneta niemieck-
 ten miankowy srebr do sto - wopóźniejsz czasach raczej mied'
 ta jak 1 do 12 wychodzi na mied' do srebra coraz to więcej
 naszyt woty 16 znacząci
 nasz Dukaty mający grań

as

grau 172 kauto crasowy ma grau
 $76\frac{4}{5}$ wie powinen byc dosny
 do naszego, ale swazajai ro-
 zuicy wagi wiedeńskie odow-
 crasowej chet min'skiej treba
 is zgodni nato is one du-
 haty byly rowne dniejszym
 Bo jak powiedielisiny nato by-
 to do srebra jak 12 do 1
 a grosz Walawia ^{Talery} ~~talery~~
 byt $\frac{1}{12}$ dukata miar 14-
 mu srebra gr. $76\frac{4}{5}$. —

o minie potuba ni

- " Te uwagi mnie dowodza ze
- " dukaty dawne waga ro-
- " wraty ni dniejszym, lub
- " jeseli ni rozuity byly bar-
- " do mato. — (obliczenia
- na wagi dokladne stwierdza mi-
 maine moje ze cata ta rozprawa
 pisana przez Lozha mabyto do-
 woin boglejszego za Kawinawa
Augusta w tej materji nad niego.)

as wreszcie gonyhodzito do tego
 ze do sprywny brauo miedzi 100.
 14 $\frac{1}{2}$ a srebra 17 $\frac{1}{2}$ Lot 1 $\frac{1}{2}$
 as narozcie sejm warszawski
 pomowit wybit (r.) 1 million
 srebrzami dla korony; dla Litwy.
bravnym srebrnem uzywano srebro
promiennem stwierdzona. —

Talery wyszly pocztkowo z mie-
 nice, denwacya ich nazwiska
 pochodzi od Lzel (Dolnia)
 tak jak Jurefium-Sperlm (przemysle
bite w niejsze rozany m
Joachimsthal) Dolnia J. Joachim
 Just od r. 1454 do R. 1528 pro-
 by nieprzyjmujai drobnych gatunkow
 polskiej monety, uzywajy tytko Ta-
 lery i dukatow węgierskich.

Czwartell byla osobna moneta pol-
 ska byly one $\frac{1}{4}$ grosze na rywaja
 is Quartenses.

Krubniki byly $\frac{1}{2}$ grosza — Kere-
 go dowad ze dawne grosze nie mo-
 gly byc mato jak terazniejsze
 swtaszera gdy byly srebrnemi,
 aby is na tak drobne orzki
 wybijać moana bylo.

Orzki dawne przypileje Fawra
kuje, Kontrakty, kwity a na
 reszcie Tasz rynowi — nie po-
 si zastanowi jeseli roznice
 ze grosz lub zloty byt ten sam
 ktorego teraz uzywaja, ale chad

nielowawny

Kulowawscy Brury i waga piewny
 kanto crasowych, a terarniej scumi
 suji, wbaary : ze wysytkie do
 ayua potrzebne artykuly by
 sama przed kilku wiekami mia
 warlowi co i kerar ; ze dywono
 do sebra ; stoka ten sam by
 co kerar jest idnego wygledem
 giego stosunek.

Juz w 17^m wieku sacryto poma
 jek malo storowato uj nanowis
 naturas bedarych monet do da
 mys wagi - Tak tedy poczynal
 ny urzadowo - sadowniore Ewaku
 dawnych monet na cyrkulacy sie
 ten czas . A. 1644 w Lublin
 post Dom. Cankake maj duzo
 w Aktauj Debrek , pmyradzajaj
 aby oo Augustyauom za 25
 dai f. 18 - die 27 Lutego
 1693 wkon sytorem kraho wshim
 jest Judicatum Dniekanij Kraho
 on wrardunek 24. 5 1/2
 Certe wojny a stad wyrakapajaj
 gwadowne A. P. potuchy pmy
 musraty krolow do dawania
 pewna summy wyf'erowys natyjs
 miest piewny, ponowlenie wy
 Bcia pewny sum lub zaarow
 dowanie wrew mynie - Aron
 darraui mynie byli mi tyko
 meiny, wfacly ker nawet Zyde
 pmy stad wdie jaki stan mu
 rat

M

miał być na owas monety —
 nie tylko sam król miał mo-
 kowania pieniądzy ale udzielał
 tego prawa niektórym Biskupom
 miastom, klasztorom etc. etc.
 Jakże tedy pieniądze mogły wy-
 chodzić z kłobowych młynów? każdy
 o soba sądzić nie aby lepiej mogli
 oszukać powozeknoh. —

Takowi arendarze mynie zapła-
 cili umówioną sumę R. P. co-
 więcej wstawili dla siebie na ra-
 fornie tak kosztownego warsta-
 tu? czy stał się prywatnego
 człowieka aby nie tylko (jak pod
 owe erasy) ogromną sumę zapłacił
 do skarbu, ale miał zapas dosta-
 teczny srebra potrzebnego do kucia
 monety, w tak wielkiej ilości;
 aby wystąpić podług danego sobie
 kontraktu na każdej groy w nie-
 pewne quantum mógł jednakowo
 nie tylko wyjść na swoje ale jeszcze
 uzyskać. — Coż tedy czynili aren-
 darze? zagranicę pieniądze do-
 stawiali im do ich rąk, topili je
 w nich — z tych dobrych monet bili
 czysto krosie potowg gorre a za nowe
 gromer sobie wybijane pieniądze wy-
 kupowali dobry metal, kopili,
 misrali zmiędria. — Można bowiem
 śmiało twierdzić, że od czasu jak

MS

R. P.

R. P. aurea pusca w arendę my
nie, ponieważ raczyły być powa
i tak do raz więcej srebra mied
no miedzi a srebrne w miedzi
taki ramienne zostały, i te jes
tak mało wazne ze srebrni mied
Dane do 1664 w kursie będąc
nie były do prawdziwej wewnętrz
wartości więcej jak 15 do 100. —
prosy stad radnie o wielkości ry
tku mycary a o skhodnie osu
hanej powszechności. — Ale najbr
dziej aurea powa i moneta g
R. P. pusca w arendę my
powolita najmniejszą sukai w
cytku — mycane nie mają w kraju
kopalni srebra stad go mieli
braci i nereg bi' ponieważ? i p
niedzie ktore wykupowali w kraju — p
byali na nowo ujmują nieco m
stad rokowiak Dobri. — —
ponieważ ta moneta przypiswana
była nie podług wagi lecz podług
oznaka swego narwiska, tedy d
dawne, stusmoń aby nie były wym
gane i oddawane podług wewnętrz
wagi lecz wewnętrznej znaczenia —
(secundum valorem forusem) —
Rad mało miał bacmońi na tytk
ktory osoba ze swej woli kowa
monety — Jus za nasyp czas
widniełszy monety ktory s
niektory w swoich wsiach bili lub
publicmę

MS

publiczna, znaczyli swemi znakami - Chłopu nie wolno było mi-
 komu swego zboża lub bydła
 tylko własnemu arendarzowi, a
 ten pisał chłopu takowemu jak
 rektorem znaczonej pieńszczyzny,
 lub też kupował sam pan pra-
 ca podobnie. Chłop nie mógł
 gdzie indziej kupić sobie potrzeb
 swoich za takowe pieńszczyzny
 pował je u swego arendarza,
 pan przyjmował mu je w aren-
 dzie, a chłop zaś nie mógł
 w innych wsiach udzielić takiej mo-
 nety wszystkiej a raczej wszystkie
 swe dochody poświęcał na dobro
 arendarza i pana. Tem sposobem
 handel cały wsi rozkwitał w rękach
 pana gruntu i arendarza —

Ta moneta wkręcała cyrkulacja
 jest przyjęcia powszechnej wszystkiej
 do życia potrzeb drogocności — Kandy-
 che na swój towar odebrał tyle
 dobrego srebra lub złota ile on
 wart jest, albowiem więcej niż
 pewna suma jest ze powszechności
 ceny Cena jednych rzeczy względem
 drugiej była proporcjonalna, i
 ten sam proporcjonalny dotąd widnieć
 można — Zagranicę kupiec przy-
 woząc ze sobą na zakupienie tu
 lejsze krajowych produktów, dobrego
 złota, widząc tutaj taką monetę
 cyrkulującą która ledwie u siebie

ma wartośći względem jego
jest właśnie zapłacić do niej za
Dukat to jest prawie za co to
kował i Dukat w złocie może
zapłacić 2 Dukaty w monnaie —
przytąd kupie w Hagi przyjeżdżają
do Gdańska dla zakupu 100
toney pszenicy — zastaje w Gdańsku
zapasy pszenicy Cweliwerowskiej
nys bardzo wiele skrajów cesarskich
dowozą gdy to miasto ścierni
czna ma komunikację handlową
widzi on że gdy ma w kraju
sarkim proporcya złota do troy
jest np jak 1 do 15 a Cweliwer
wery nie mają wartości realnej
jak $\frac{1}{24}$ wartości idealnej; ten
proporcya złota które ten kupie
ma, jest do cesarskiej Cweliwer
jak 1 do 60, to jest że real
grywny swego złota, może dostać
60 grywni Cweliwerowego
bra. Jeżeli więc grzeń laty
dawał gdańszanowi za korze
pszenicy f. 18, towar jest wsta
daci mu f. 72 Cweliwerami; a
bowiem kupie zagraniczy nie
swykli cenii obycy pszenicy
tylko wmiars realnej wartości
zas mają względem na idealny
Cweliwerów wartośći nie mogą
stać za Dukat w Hoi jak 3
rany

vary type osrebrze to Dukator
 3 eryl. f. 54. porachowac' wto
 losota skladu, losota podrozu,
 rytki ktory tutejny Kupiec ma na
 granickim a granicki na ragnai-
 crnym nie potrzeba' by' druzic'
 se kerar. (do 1802.) Arrenus
 u nas placz a f 36 i wiecej,
 a Kupiec ragnaiicki choc' pr'ai
 drogo srebrum, pr'ai tamto szotem
 i rytki rawnie ma wulki — co w
 kraju swoim gorie srebro do szota
 nie jest jak jedu do 15. —

Zygmunt August w Uniwersale
 swoim do 1542 ewaluuje groszy
 litewskie 2 na groszy polskie
 $2\frac{1}{3}$, widac' tedy szad se w tym
 czasie groszy litewskie 4 erylidy
polskie 5. Co by mowic' o gro-
 szach naszym by' wspomniec' o szotyckich
 Kopach, szajkach, wiarciuchach
 i grywnach se kade sztych byly
 $\frac{1}{5}$ wiecej od polskie, bo szikwa
 rawnie szadza by' szobnie —
 Mowiac' o moncie, naszym wpo-
 minac' o wadze na ktorej moneta
 byla wazona. Jest podobien-
 stwo se wagi nie szano w
 polsku w dawnych czasach — Na-
 rod mato upilnowany, mieny
 wat rawnie wagi, lub jezeli sz

O wadze
 monety

ma być mogła tedy w każdym
miejscu (jeżeli to nawzajem da
mowa owoczasowym osadom) m
na była — Jest wzmianka o wa
de Głubini'skiej, ale ta nie była
właściwie polska, tylko ją krupy
cy wprowadzić musieli, którzy
menniczym Rachunek stosowa
do francuskiego istniejącego 12
Ludwika I, który panował od
1270. Jeżeli nastąpi do polski
jakowa waga tedy ta musiała
być wprowadzona od wactaw
do 1300 szek. — Cechy jak
smy wyżej rekli, jeżeli od
niemców przejęli monetę, tedy
jęli i wagę, albowiem ceski
Pod wimen swoje Oświęcimie
Cywilizacyę samostion z niem
caun. —

Drachma ponderat 60 grana —
niemi nomenclatura adriana
Takowa waga utrzymuje się te
raz w aptekach krajów niemieckich
i podług niej tt ma uncya 16
uncya 8 Drachmów — Drachma
3 Skrupuły, Skrupuły granów 2
wzi tt ma granów 5760. —

Podraje wagi Wtych czasach jest popołicie H
sodraje wagi, których używają
sormastyp młynicah państwo
pejskub

Ca. Carini M. 1364.

Quarta denariorum unum
gratum intelligi debere. (ad

p. 26. Statuti Lascamjan-
surerti. in M^{to} Hist. Op^{er}. N.
t. III. p. 310.

pejskich to jest: de Troyes, pa-
ryska, Holenderska; koloniska-
hasda tym wag ma swój po-
dział na pewną liczbę granów.
Cesar ich proporcya wystawie, tedy
gran de Troyes 3840 — gran pa-
ryskich $4676 \frac{35}{100}$, gran koloniskich
 $4649 \frac{6}{100}$, gran holenderskich
 $5192 \frac{8}{10}$, jedno rawara. Takowe
grany nazywaja w myrmicach hol-
lenderskich asami. —

w monecie angielkiej jest teraz pro-
porcya sota do srebra jak 1 do
 $15 \frac{1}{5}$. Das kupuje sota na sre-
bro lub srebro za sota jest pro-
porcya pospolicie jak 1 do $14 \frac{1}{2}$.
w Anglii moneta miedziana jest
nadwyczerajnie gruba, tak se bo-
gaci wstydza jej nosić ja przy so-
bie. —

Funt de Troyes ma gran now-
in 5760. Anglii bije stale-
wys monety, srebrne, ktady faj-
m 5280 a innego kruszew gr.
480. —

Teraz w pruskim królestwie wy-
waja wagi de Troyes która ma
swoją gran 3840 co do srebra.
najtrudniejszą do dowiedzenia re-
cja jest agiar wagi jakg która
narodowy wywasty. Waga bowiem
wjeżdym kraju sar ustanowiona
porządnie, po upływie lat kilkie

set mirmirnie odmienie' ni uow
prow tarie, prow uhybreie u
sobocie choiby tu najmiejse,
se kulka rary powtorzone, admi
nia macnie jej wielkosc' — Co
tych krajow niemieckich jest r
era pewna se dawnych wag
lonka jest jedna ktora ni dot
powstata; w najdawnych aut
rach znajduemy wmiatki o niej
Ldem wyslycham jest ruzg p
se w najdawnych czasach w
jedem miastu ugar gdy miastu
Den poczatek to jest posaty on
od Grekow do Rzymian — mi
pnyjst je stantad a my od m
ow lub Grekow. Se rai ruzg p
pewna iz monety ruzst usywa
polacy wten czas jez kolonka w
ga w mynical niemieckich i
shich edytowata pruto i polacy
usywa i jej muniti. Leby rai u
abocye' od przedniwnyego celu p
rni'ny spmunk o wagach i w
ni do storowania dawnych mo
do wartosci Dukata, ktorego u
dawnyym r'wnym byc dowied
sony —

Bywaly taku w dawnych czasach
grofi taki aurei) grosze z
szesochie — a se koto do srebr
bylo jak 12 do 1 a grosz on
czasny wart 25. 1 gr. 10. tedy

grosz

gross stoty warka 12 razy tyle

M. Bigneis Olesnicki Pis. Krah to jest f. 16. Stąd okazuje się
z roku r. 1433 na Sobor Bazylejski
ustrony króla wymyślono: nadre se w tamtych czasach Floro Gross
brauły wyrwać Ja gellen spodnie
pieniędzy i powierzenie mennicy jedno znacząco co tenar znaczy do-
wiedzi a nawet nie wierząc tom "wo piemiade - bo taute nary-
kleskiej otem nie daje wiadomości
golebiowski w dziele woio wyrostym
Dzień parowania w sad. Jagiello

J. I. Nr. 414. Stąd to wyjątkiem Grosse praske były rawore większe
aktywne wymiary adingora - na
Nr. 416 dodaje: "król do ter wozu od polskich dopier. do 1445 po-
rany monety tri wzbromit - st. równaty uż znaszemi. -
ale komu i jak dziejopis wto nie
wiedzi lubo wyrzut gnu Bigneis na wisia goss, srelag, Gropus, Lo-
Olesnickiego wrypiuuy praske pny-
tomu powstaniem zmiejie sa gra-
widliwe umali -

ziemowit kuzio Masowickie onyit u byt
wprawdzie pnd wladyslawem kr. r. 1413 piemiady od drugiego ale były o-
22arutu jakoby w kinstwie wozim podime-
nien królestwim monety podiednia kur se-
wroslia tajemnie wybijat - na w list-
datowany wprawdora per. 3 ipm re-
s. Jacobi apost. (24 lipia) r. 1413. sydryba II niow: st pofskis au-
wladyslaw kr. gonyhat - jednak w
archiwum plockiej Kapituly majda nos mummot st denario's mone-
je ni wprost urtołda na pargamintare -
nie w wikie ni w gital. Epiphaneie

Dni do 1422 datowany między wlad-
yslawem królem a tymże ziemowitem
kanonem kuj. Masowickim gdzie ta
faktowanie gnu faktorem uciu wa-
Domyt a miukaranyit mowu pnykoda-
naruszem adnoi ten dokument do r. na gnywuz gr. 48 - tedy wymioto-
1415. (patrz golyb. dno porypes
cytowane w J. I. Nr. 537-539. pnyby gossy 20, 100. - praity go ras
ny 299: 500.)

A 1414. Monety bity we lwowie
z napisem: Civitas Lemburg -
takie nina napisem: Vladislav

Red (patrz pamietnik Leoro. misrlachty rapewo wiscy wyuoia
N. 1. podatek Ten raquist sa pawta III
papisa do 1539.

Denary srebrne swane Bracteati
bity w gnywuzy sztuk 528 wisc na
stopy do 1766. wyuoi kady te
samiej pnyby gr. 4 1/2. (Ten (?),
Denar bity bity sa pramo Ode.
Hawa

(2)

Stawa który panował od R. 1227

Do 1709 nastąpiło urządzenie poro-
dnie mennicy francuskiej, gdzie
krol rykował rawore $23 \frac{2}{13}$ pro-
Jusisny wyzej welli se Breuy d-
ayna potrzebny proporcya Jony-
względem drugich była rawore tego
sama. przytad tego daje nam
owocraj rachowany dotad między
lidzmi dikiemi na Brezguh a
frankuskiis w Angole, gdzie mies-
kaiicy rachujis na makuty i te
Dnie is na 70 wionys czi. Te
makuty is pomiarka do ustano-
wienia ceny rozmaitys mwy -
Tak naprzytad; jezeli owca warta
jest jedna makuta tedy wot
wart jest $8 \frac{1}{3}$, koni wart jest
 $16 \frac{2}{3}$ etc etc. Takowa ceny
proporcya ceny mowaby wyznacz-
u nas w polsore tak:

Grzywna Złota	—	4 960
— srebra	—	80
wot	—	100
Krowa	—	70
Owca	—	9
Funt miedzi	—	2 gr 10
" srebro	—	4
" Kawy	—	3
© (oko) cukru	—	3
Gsi	—	1. 10
Wapn	—	80

1709

Rachunek

Rachujai wki proporcji Cenz usta-
 nowiona na Druy wnie ra Cu-
 son
 obacremy se jedno względem dru-
 giego to zawsze miało proporcya
 w swej Cenie a tak samej Ceny
 mury stowwanej do dawnej Ceny
 mornaby dojść prawdziwej war-
 tości dawniejszych pieniądzy. Jak
 up. w tych nasach — dla czego
 zboze drogie? bo pieniądzu nie,
 ale w mury samej w dolnym srebrze
 odbiera się tyle ra niego ile dawniej
 kłym wsyżłkiem trzeba mieć wyży-
 na to is obfitość lub niedostatek

Ms. Sandomirski Korze miał produktów admiemnia erytokraci ich
 Gary 24. (vide Conf. Cenz. —
 ai 1658. pag. 11.) Mennica

W przywileju Wiktora kr. W. Lit. Narwisio polskie mennica podho-
 zydni w Lucku r. 1408 in octava die od menniciego Minskyn, w
 J. Johan Baptis. uduktumy custom
 między innymi „Item monetarij glaspolskim języku, mrynea tyle
 in magno ducatu nostro exsistente, znawy co teraz moneta; to
 in ducos cum adueterina moneta, daje pomai se interes mennicy
 vel alius rebus, per se aut per daję pomai se interes mennicy
 nuntium palatini nostri, aut w polszure miał upetuz potkai
 per cives capere nullu modo, as do porucyż praw.
 presumant. „ (gotyb. dziej. pan. niemieckiego, ar do porucyż praw.
 Władys. I I. str. 565.)

Woryguale unij W. A. Litewo-
 apolsky. Ar 1569 pisze, se od
 crasi tego moneta tak w polszure
 jak i Litwa ma być jednakowa
 w liczbie, wadze i napisie, wi-
 dać stad se od tego Roku althos

opracuj

osobnej niemiata monety ale
na moneta niata kurrenyja
Konst. a. 1667 tytulo memur
mowi: wasajac wielki szkod
i niewygode R. P. ktora powo
prowadza monety sklad prosta
w wysoki posrty ceug i kredyta
padty id — mowi dalej aby
ratyui myncarz Grzybons fajnu
nie wujaj rachowa jak po f.
Cyflokroci idawa u cyfai co ka
tuyach nawet f. 50 gr. 6 i pui
Dy 16 — Jest kwertya co one
cyfai? —

Konsty. a. 1676 tytulo: o walo
monety mowi: wprowadzamy jed
kars, tazy monet jako to: # a
12 monety szelengiej — Taler
Dy po 2M. C. Luokowy a f. 5
Ortowy i trokalkow ostatni

treba wkonsty tucyaj uwa
sai tazy i rapraty rozumy
objektow ktore pewno mu
nity byc wignane tem
bardziej im wujaj zmsata
ty wartou kalua monet.

cia, powinnio acyffere na f. 70.

Konstytu. a. 1620, mowi aby m
nie wazyt u # dozej bae jedno
2M. 4 Talery star po f. 2 gr. 10
Talery szelenge a f. 1 gr. 7. Orty
gdanski po gr. 16. —

Nane pierwsze mukodra waga
dobrocia ludzowieuskie opoir Tal
i #. —

Konstytucya a. 1623. equipara
Orty Bydgoskie zgdanskiemi
Beaty sazu: po gr. 40. —

Konstytucya

9
r. 1626. dekret warchat fl. 4.

kontry, tuzya a^o 1627 postanawia
aby w mennicach nasypis w koronach
i liturze tudniez krolew^o gmusack
radna drobna moneta bite nie
byla oprow telerow; i put telerow
ktore w tobie wazaj trymai Lokow
fajin 14. i byly tej wagi co
imperyalne. a teraz do gmusackego
sejmu etc etc goni swajdniez
spodobnos do swizenia ceny Tale-
row i # i do uwyznienia Tary
monety prusckich lat bitej.

M^o Mam pod ręką Dekretum a^o 1592
pod tytułem: Informatione zum
Münzfuhrer a^o 1592 in Königsberg
brunnent, goni wyprawa: Ze ra
„ crasow Zakonu Kuryackiego a^o
„ 1251. Srelagow prusckis 60 wnyte
„ go srebra byly grupow pruska,
„ jakoz wtych czasach wswedni grup-
„ wny prusckiej nasywaja etc etc
wswytskie przywileja krajni liora
na grupowy, thojce, Srelagi i
feucht etc etc jakoz wagi ich
kmit samych ktore ni dotad jes-
ce swajduja dojni moza etc
Juzpada stard se 60 Srelagow ta-
kich agadraja w swartosci 5 #
wepirckis, cas ktore a^o 1528
Grupow srebra kupowano; jese
teraz kupuja etc etc potem prur
ustawienie z Zakonem wojny tak
moneta repusta w prur dodanie
miedzi, se grupowa pruska 60



Srelagow

- " szelagów tytko potow, fajnu kraj
- " Wz szc szc szrasem tak is p
- " prowata moneta ze 12 groyw
- " dawnej monety jiduz groyw
- " staty szc szc - wtoz lotory
- " Lohue attacu do 1528 bat gr.
- " przyjmowat # wegerskiego ; by
- " konwent tesar cesi (1592) tuc
- " mu dai groy 56 a nawet g
- " bo ca te ledwie dostanie kupie
- " pata. — "

MS
 W tym roku Nikolaj
Kopernik napisal byl
 spolecenia Sejmu woz
 wasna, rosprawo de e-
skimacione monete —

do 1528 Klausta Konwencya mied
 krajami Koronnemi ; pruskie mi
 gnie użozono, ze powiaz w koron
 i prusach szcne monety bite, a
 aby jednakie odraz byly bite ; w
 szostekow 37 sztuk szobionu w
 kowkiej groywy trzymajcej
 tow 14 fajnu — Szostekow szku
 44 a gromow 96 ktore mi sz
 trzymac fajnu 6 Lotow szelagi
 sztek 159 agrroywy trzymajcej
 fajnu sztow 3 — Szostekow sz
 agrroywy fajnu Lot 1/2. Sz
 wegerskiej trzymajcej kar. 23 gr
 powinno byc na groyw pruska
 bitych sztek 54 ; wartac gr 40
 ze szty niemiecki Reichthaler
 sz w ten czas trzymat Lotow 14
 i $\frac{3}{11}$ wartac groy 30. —
 szow szkre na konwencyi do 1528
 ze waz byc bite 3 szelagi

1 grosz czyli 18 Denarów sęps.
 srebrów 154 na Grzywos trzymar-
 para fajm 9 toky seby naj-
 pierwej zamynai wybijać Feniki
 satek 540 na Grzywos dwa-
 toky trzymajara: Zeby pruskie
 grosze, srebrzi: Denary srednich
 cradon porostaly wswym kursie
 opoia Tippel groszow, tudniez grom-
 skwa Fryderyka aby trawe byly
 po Denarów czyli fenikow 17. —
 Zeby szwedzkie grosze byly trawane
 tudniez szwede pruskie ktore wie-
 ciej uiesz warte jak 11 Denary.
 Zeby bite 6 i 3 Groszaki trzym-
 majara Lotow 14 ktore ktorekol-
 wiek strona wybije aby wszednie
 byly trawe — w Maryemburgu
 20 maj 1528. —

114.

do 1592 taki sam # sred gr 56.
 a Taler gromy 25 —

Jem bardziej tej moneta powada
 tem bardziej dozata cyrte srebr-
 tak se secundum valoreu fo-
 reudem razem 200 do tobra
 bylo jak 1 do 20. —

w Anglii na prasow bielowej masy
 zmniejszono wator monety 3 razy
 raz poraz na hardym razem 1/4
 czyi — w wieku 15 w polswe,
 w wane Filipowki ktore 30 gromy
 sety zniszono a Litewskie crad-

114

czwartaki, które soty po 5 grosz
 polskie puszono na polskie gr
 W roku 15 w prusach używano
 Haudla najwięcej Hiszp. Realow
 i holenderskich Leukowys Taban
 De Dukaty Węgierskie od waleis
 były tej wagi co i dziś, pisze
 dowody tamego Złopisna, który
 pisze także o 1592 re Dukaty
 5 Węgier - Kupują grzywny sre
 i Kupowaws jeszcze o 1528. W
 my albowiem re Holo do srebra
 rebywało jak 1 do 12 tym sp
 bem jak sprzywilej a. 1251
 wędliny. Dukaty kantsorasow
 wartują teraz f 16. porachujmy
 re f 16 pisi rany unyji f 8
 myli tyle co is teraz za grzyw
 srebra Daje - albo tak. ca 1
 Lotów srebra Daje is # 5 po
 musz wypadnie ca 1 # (

$$\begin{array}{r}
 5/16 / 3\frac{1}{5} \\
 \underline{15} \\
 \frac{1}{5}
 \end{array}$$

odpowiedam: " ca 1 dukat
 które wypadnie dai srebra f 16
 3¹/₅, teraz f 16 srebra wypad
 na złotys 5 wiec unyji re 1 #
 fl. 16.

Holenderskie dukaty maja 283
 jezim a $\frac{5}{288}$ dodatk - 288
 Cesarzkie # maja $\frac{284}{288}$ fajim $\frac{3}{288}$
 srebra $\frac{1}{288}$ miedzi ber Reunde

na

2) Grywna (marca) a Au-
 glicioŃ i memcioŃ wasa
 iŃ pfund czyli po narzeniu
 funt, zatem nuciata odpo-
 wiedz wadze jednego funta
 Augielski funt sterling mi-
 niej prosto dawniej wartai
 jony grywny - iŃ miiej
 jak weryj warta. - a we-
 dŃg wordziada sarkiego Art. 11.
 XIII. grywna stata powinna
 byta wazy 12 grywn srebro.
 (Szwecji Jus Municip. p. 46.)
 to samo w Art. 11. p. 30.
 wart. XIII. jak wmiianka o gry-
 wnie HowieŃkiej ktora cypta
 36 melagow. p. 125.

Takie i funt wykladu paucis Szwecji
 w powymym dziele p. 133 wedlug praw
 sarkis mion 20 melagow funt idem 1000.
 Trzy funty cypta 60 melagow
 kupa - jistoty kasoy relag + grosz
 paucis. (ibid.) (iaktory melag jii i tejary f 1 1/2 ma gran 1/6 5/6 x
 jii wmiemie jistim kupujs.)
 (Solidus - relag.)

Ma grywny Hollenderky stata byta
 Dukatow sekul 11. i tak w Hol-
 landyi mieduz gaja za wybiac Du-
 kata porztku jak na grywnie
 # 687
1000

(ii?)
 Moj manuskrypt Fuzsias byc
 pisany do 1600 - tak Hoja
 pisano se wteuras wrytkie Reynika
 # na grywny Kolonicki bito.

Waga de Troyes uwaza iŃ jako
 100 - paryŃka 98 541 - koken-
1000
 derka 98 597 - Kolonicka 93
1000

grywna Kolonicka pod-
 ma gr. 4410 bo grose war-
 ma gran 1/6 5/6 x

Trafia iŃ crestokna nie jednem
 se dwa pieniadze jednego Kopta
 i jednej Kopy nie jedny maja
 wazy; znaczne mstokroci pro-
 porcyja wmiis jest szysbiana; ale
 kto wie, se przed wynalezieniem
 maszyny gdzie Kolem wybijajoy
 pieniadze, myncarre oddane sobie
 proz Robotnikow monety in
 Cumulo wazyli maŃo dajac ba-
 emouii na proporcya sekul ten iŃ
 Dmii nie bedzie.

Statut 1347. pisze se tuba
 pŃau iŃ quolibet Jumento na
 pecore wschodne Napawego unam
quartam denariorum; podobno ten
 wyraz maŃyŃe iŃnie 4. Denary. -

Wladislaw

45. Roku 1496 wartat Dukat
groszy 30.

— 1505. — 32.

(Herbar. Statuta Ed. 1620. p. 23.

verbo aureus nummus. —)

Vladislaus Pol. et Hungar. Regis
pax Bress. ai 1436" magister
et ordo predicti knebruntur nob.
ratione concordie presentis dare
et solvere novem milia florenor
cum quingentis ungaricibus p
et boni ponderis aut eorum valor
in moneta pruthemicali bona ut
et etc; to dowodzi ze radow
w polsce sakowau na # regis
thie —

ao 1525. 12 Aprilis Zygmunt
obiciji dawai roemie Albertowi
Keci pruthemum 4000 milium
seuorum Remensium in auro vel
pro singulis aureis 28 grosz
integros moneta et numeri Regi
nostri presentis — et etc.

Ordinatio Ducatus prussie Gedon
ao 1526" postremo ad lokeud
" Errorem et Incommoditatem ex
" varietate et adulteratione mon
" proveniente unanimi consilio
" actam et constitutam est ut ab
" hta in prussia moneta veteri
" triplex nova sub nostris et Ter
" sum prussie Junquius cudatur
" videlicet: grosz, solidi et obol
" sive denarij ita ut 20 grosz
" unam marciam 40 autem grosz
" sive 2 marce florenor ungar
" calcem constituent. Acced
" grosus polonus pruthemicum d
" quet et solidus denarius dicitur

etc

de de. „ curralque istius modi
moneta per totum Regnum, mar-
viam et Lithuaniam — de de.
Statut. 1527 wywoduje Swidni-
cka monety — a ktoby ja do my-
nicy wniec chciat, mial dostac
za 1/2 grosza Swidnickiego 5 Deua-
ron

Statut do 1639. „ Militibus sol-
7) vctur stipendium super quolibet
„ equum ad quolibet quax-lato
„ anni per 6 florenos per 14
„ scotos computando. —

M3 krolowe polskie braty wrocnie
38,006 Dukaton napolit. 2 Dni-
dnictwa po krolowej Bemie. (Ma-
reki p. 282 mb do 1606.)

Wiarandunek

w kinsty lu cyal cyrto krapa u cyrtal.
Wiarandunek groszy praskis eker
warsaw knit po Breski. do 1393
bit zgrupony fajim groszy 80.
takowy grosz wyuoni na nar fl.
1. albowein ten fajim grosze byly
w polsun groszami i rausre na
owera dnaty u rachunki na
grosze praskie. —

M3. poniewaz Dukaty mialy 1/4 kotala
fajim na wags krakowka a
tenar 1/4 kotala rebra warta jent
f. 1 qn 1/2 a ar do roku 1766
byla proporcya 1 do 12 Redyby
nie wyuosit jak na f. 15. —

Lawsze 20 tt medi p[ro]caono 17

Jubrukya Dana do 1524 mowa
a singulo equo per 5 latos q[ui]
sot solvere tenebuntur qui faci
gr. 7 1/2 — 2had widac' se grosz
soli wasyt grosz ordynaryny
p[ro]se Kromer fol. 585. titulo: 1
taka se wskarostwie nowotau
po J[er]uzalem H[er]cegowem Chro
Kowem y nowy g[ra]z, byty kop
nie orka —

do 1250 jest mowa o selagau
di) se rat selagow' idnie 3 na
tedy wtencas grosz enquit 12
gow' a p[ro]cto grosz powinen w
kerar fl. 4. —

M

p[ro]se Neugebauer: Commercia
polonis maritima quidem cum
colis Sinis venedici et Oceani
maurici, pomeranis, mechel
geunibus, molsaki, Danis,
suis, Holleudiis, Brabantis
aliis Belgis, Gallis, Livoniis
mosis, Suecis, norvegis, Ang
Scotis Hispanis etiam et Lunt
ete de (So jest w Historij
gebauera ar do Dugmunka III
sawej.)

Chyż zapobazee' R. p. aby ni
p[ro]ba moneta tedy do 1633. p[ro]d
Elekyi Wladystawa IV. zachowa
dla nibi myniq' aby sadcu p[ro]p[ri]e
nie redt dla krola. —

moneta

Moneta sama terebra była w polowni
ar do a. 1676 i dotąd rachowywana
proporcją 1 do 12. —

Pracownik Dukatów na grocie dawne
Ordnie Annorum unverso ile ich w którym Roku tasowano.

1.	1393	na prasce	16.
2.	1398		14.
3.	1393	sci	16.
4.	1414		53 1/2
5.	1369		14.
6.	1250		4.
7.	1676		300.
8a	1650		180.
8b	1470		22.
9.	1476		24.
10.	1300	2	12.
11.	1487		28.
12.	1492		30.
13.	1505		32.
14.	1419		16 4/5
15.	1250		12.
16.	1451		16.
17.	1536		47.
18.	1538		48.
19.	1588		58.
20.	1368		14.
21.	1598		58.
22.	1620		120.
23.	1531		40.
24.	1554		52.
25.	1360		13.
26.	1470		22 1/2

Hebrus. Fla. tit. Au.
cus nummus

N. 27.	ao 1457	—	na prastie
28.	1470	—	
29.	1538	—	
30.	1550	—	
31.	1578	—	
32.	1598	—	
33.	1611	—	
34.	1368	—	
35.	1588	—	
36.	1598	—	
37.	1611	—	
38.	1620	—	
39.	1369	—	

(W słowniku Etymologicznym Słownik
 tłum. który przypisujemy Druka-
 wi (Cod. mss. saueli. XV. ff. XXXV.
 f. 77 verso. col. b. in biblia. Opat.) a.
 takie jest słowo monety wyto-
 rewie: " moneta equatum est
 " ad numisma et ad unonem
 " unde Greismus dicit unonem
 " dicit numisma monetam, Et
 " dicitur a monendo unde ysidor-
 " us est: XVI settiam agit de
 " auro si ait. moneta appella-
 " ta est quod monet ne quae fraud
 " in metallo in pondere fiat. "

Adwokatye

Orty R. 1659 maja fajnu Lotów.
 $10 \frac{2}{11}$ i miedzi Lot. $5 \frac{1}{2}$ gdy ich sta-
 kiej grynny bili sztuk 30 miał
 każdy ort w sobie srebra Lot. $\frac{43}{120}$
 miedzi Lot. $\frac{21}{120}$. Raskujsi kops wre-
 deuska Lot fajnu pp. 5 wart w
 takim jednym orie srebra fajnu
 $1 \text{ gr} 23 \frac{3}{4}$ a zaś w miedzi miał
 wartosci gr. $\frac{21}{32}$ uwasajsi wartosci

(Wzłowie przedtem mennice wwo-
 ię dysponujsi mieli iaktor pp-
 munt I Czerwone Kote y Talery tym
 pod swoim zniesieniem bi Karat ale
 dysponunt III ten profit y mennic
 ruy quow ad Ryplicy R. 1632. na se
 jeznie, który punkt sawre wpa-
 sta Conventa wchodni, reby w
 wzłowie uieubewepowali do mennice
 a podkarbi w K na kasymu by-
 wie rachowai się porowai Ryplicy
 ruy profite, ale sawidbau do
 kad mennica. (Mss. Anonyma
 opolskae. (L. II. in pp. p. 95. Biblii.
 Opat. Wsura Rypnu.)

srebra do miedzi jak 1 do 40 a za-
 srebro i miedź razem wotaluni
 R. 1659 wart na Terawiej
 $1 \text{ gr} 24 \frac{13}{32}$

ao 1659 szelagi bite miednawie
 wazy tarar Fota $\frac{8}{75}$ kolon'k: wsi
 wart gr. $\frac{2}{5}$. pomiesat is biki sztuk
 150 wgrzynny miedzi a miedź do srebra
 jest jak 1 do 40 - grynna srebra kon-
 taje 80 wsi grynna miedzi 12.
 czyli groszy 60. sztuk gr. 60 a 5 is
 szelagow 150 wsi każdy wart gr.
 $\frac{60}{150} = \frac{6}{15} = \frac{2}{5}$.

c. ao 1650. 16^o maja Kommissya
 mennicka ugrwadziła grynons
 wlotny wchodito Talerow 7.
 Te talery byly groszy $14 \frac{2}{18}$ a
 gdy is wchodito 7 wsi rabira-
 ty rastej grynny Lotow $14 \frac{2}{18}$
 a miedzi Lot $1 \frac{16}{18}$ a każdy
 osobna Taler miał srebra Foton

$2\frac{1}{63}$ a miedzi $\frac{14}{63}$. wiec
 bra warta $\text{f. } 10 \text{ gr. } 2\frac{24}{63}$ a miedzi
 gr. $1\frac{1}{84}$, raz razem wignost
 caty Saler wart respective
 $\text{f. } \frac{800}{m}$ $\text{f. pol. } \left[10 \text{ gr. } 3\frac{2049}{5292} \right]$

d. do 1650. Ortoń sro 32 na
 gruponę fajm $\text{f. } 10\frac{1}{4}$. — miedzi
 hardy srebra $\frac{41}{128}$ a miedzi
 $\frac{184}{999}$ — srebra warté w h
 respective $\frac{800}{m}$ $\text{f. } 12\frac{18\frac{6}{128}}$
 miedzi warta gr $\frac{690}{999}$ — Razem
 i srebra i miedzi koortyje ter.
 $\left[\text{f. } 12\frac{18\frac{12654}{63936}} \right]$

e. podług aktu Komisji menni-
 ornej warszawskiej ut e
 ter redukowanu na $\text{f. } 1\frac{1}{2}$ a
 sroty z roku 1650 wart
 terazniejsze $\left[\text{f. } 3 \text{ gr. } 11\frac{2049}{15876} \right]$

f. Za Karimurra Jagiellonicy
 bite pudgrosze byly proby
 a sro ich na gruponę 120
 wiec respective $\frac{80}{m}$ hardy m
 ja srebra $\frac{1}{15}$ i miedzi
 $\frac{1}{15}$ miedzi srebra hardy
 ra gr. 10. a miedzi ra gr. 4
 procto caty gosz owoorasony
 wartat $\left[\text{gr. } 20\frac{2}{4} \right]$

g. podług Komisji menniczej
 16. maja 1650. namasrono 4
 gr.

gi na grosz — Na grosz sre-
soli polski Denarów 18 — na
grosz pospolity Denarów 12.

h Podług Komisji miennej a.
1659 ustanowiono aby Orłów bito
30 sgrzyony majiej fajru L.
 $10 \frac{3}{4}$. Kardy ma w srebrze Lot.
 $\frac{129}{360}$ a w miedzi Lot. $\frac{21}{120}$ wsi
wart srebra 1 gr $20 \frac{35}{36}$ a miedz
gr. $\frac{21}{30}$ razem wsiowy wart.

1 gr.	21	426
		1080

h (iii) Konstytucya mieniczna do 1650.
die 26 maja kase bi' sgrzyony
14 Fotowej Orłów 18^{to} groszowych
sutek 36. Wsi takowy Ort miaz
srebra Lot. $\frac{14}{36}$ wartujze na
kerar 1 gr. $28 \frac{1}{3}$ a miedzi Lot.
 $\frac{2}{36}$ wartujze gr. $\frac{15}{72}$ wsi cały
ort kerar wart $1 \text{ gr. } 28 \frac{39}{72}$
Ze ras' le Orty na wane sa 18^{to}
groszowe wypada podnieciosny pna
18 ze grosz z R. 1650 wart terar
gr. $3 \frac{327}{1296}$.

i ad punctum h ta sama Komisj-
sya z 14 Fotowej sgrzyony kase
srostakow wybija' sutek 108.
wsi kardy mostek ma srebra
Lot. $\frac{14}{108}$ miedzi Lot. $\frac{2}{108}$ a razem
w srebrze wart: gr. $19 \frac{4}{9}$ w miedzi
gr. $\frac{15}{1216}$ a razem terar wart —

gr 19	4	111
		216

L

K. Tas sama Kommissya me
 oma a. 1650 kase bi' 24
 wny 14 lotowej Trojaków se
 216 - wsi wartajz przez pu
 taje ile srostaki Ltt. i.
 jst po $\left[\text{gr. } 9 \frac{327}{432} \right]$

L. Tas sama Kommissya a. 16
 Dwojaki i grosze kase bi' 24
 wny 70 lotowej Dwojaków 19
 162 groszów sztuk 324. wsi
 proporcjonalnie do wyasydy
 wart terar $\left[\text{gr. } 3 \frac{42}{162} \right]$ a dw
 cyli grajcar wart terar gro
 $\left[\text{C} \frac{84}{162} \right]$

m Tas sama Kommissya a. 16
 taruje Imperialnego na f 6
 cyli gro: 180 poniewaz swo
 sowy grosz wart na nasze
 razinejre gr. $3 \frac{42}{162}$ wsi te f
 wartajz terar $\left[\text{f } 19 \text{ gr. } 22 \frac{204}{243} \right]$
 i Dukat tyler wasy.

n podlug Kommissyi menni
 warszawskiej a. 1623 bito
 grynny fajnu Los. 11. Or
 sztuk 30. wypada na kaseg
 ty fajnu $\frac{11}{30}$ a miedzi 10
 $\frac{5}{30}$. Srebro wnim wart gr. $\frac{15}{24}$
 wsi eady terarby Kosztow
 proporcji $\frac{80}{m}$ $\left[\text{Zn pol. } 1 \text{ gr. } 12 \frac{1}{2} \right]$

o Anno 1569. bili put foraki sztuk

groszy praskich 6 litire
wartaw aⁿ 1300 do pol-
ski wmiot wazy na
krakowskie wazy 2 Loty
wzi jeden wazy Drachl.-

$185\frac{3}{8}$ z gromy fajum L. $4\frac{1}{2}$
uwarazaję proporcys $\frac{80}{m}$ warto
wmiot srebra groszy 675 a miedz
gr. $43\frac{1}{8}$, wzi każdy z osobna
warta tesar

gr. 3	$\frac{273}{292}$
-------	-------------------

Deby P. O potrowaniu, misrami, wwadze
umniejrami, obstruganiu, brzyng
cypurini, napusuraniu, dealbowaniu
profacrami, udawaniu, kowaniu
ker przywileji - maja proci wfa-
dykawowego Statutu r. Statut
Cypmmita I r. 1543 - tudnia Kon-
stytucye Koronne stat.

1511.

1520.

1523.

1548.

1603.

1607.

1611.

1665.

(vide Mh. in f. Bib. Pol. LXXIX p 89
— 96. de moneta.)

2. Rękopisemu biblii seleni Zakł. adu
 Jmiej. Ofpolin'skiej we Lwowie
 pod Liczbą № CCCLII. kartki
 134 strony. z napisaniem sam
 w odnowie d. 15^o
 sierpnia 1845 R.
 Huszarow

Dtego Episcopis naue wyciągi do Pruny
Memuimij.

Kromer pisze: se Kopalnie Srebra
były, w Kanostwie Nowo Sar-
skim, gmy Olkuszu, Staw-
Kowy, Chrankowy i nowej gó-
rze.

Octo groffi Lithuanici habent po-
rus 11 groff. polon. moneta no-
va medientium — monetae
talos groffos Sigismundi habet
aquale ponens cum groffis in
medientibus Sigismundi.

Prose bylo na wisko Kardego Ja-
tauku monety jak teraz pie-
niadr. —

Woryguale unij polkiej z Litwo
pisze: moneta jak w polsee
jak litwie ma byc jednako-
wa w licbie, w wadre i na-
pisie — wie od crasu unij je-
dnakowe byly pieniadre (1569.)

Ad 1233 a Basimiro magno ce-
pit argentum signari ad morem
Bohemorum.

Zygmunt albo nawet Alexan-
der saceli bi Dukaty na Krakow
węgierskiego.

Put groszki polskie o $\frac{1}{9}$ były
 większe od niemieckiego gajcara
 Szelag $\frac{1}{3}$ grosza —
 Ternarius $\frac{1}{6}$ —
 Obolus $\frac{1}{18}$ —

Trigrosus znaczy 3 grosze — Sca
 .grosus 6 groszy — Obadwa były
 bite za rymuuta I najpier-
 wej. —

w wstadyława Jagiełły przywie-
 ni a° 1422 stoi napisano: „
 poradone comuni moneta vel
 pragensibus grosis debet solvi.“
 Jan Albert w Piotrkowie 1496
 dał szacunek # groszy 30.

N. 32

a° 1505 za Alexandra w Rado-
 mylu tada # gr. 32.

a° 1527 wywołano z polski mo-
 netę Swidnicka — termin do
 wymiany Rok 1. a w tymicy
 nakazano kupować Swidnickie
 $\frac{1}{2}$ groszki po Denarów 5. —

35

w Regestras Starzy Szpitala Bra-
 ctwa N. p. w Krakowie na ulicy
 S. Stefana 13 wymienione ci
 którzy czynili składkę na Szpital
 między innymi pan Ubyś dał
 # 2 czyli 2M. 3 gr. 22 — Lubo-
 mirski Dymek Krakowski
 dał

dat # 10 fank fl. 18 q_m 20 -
wix # wychodri na gr. 56
a to byso r. 1588. —

4.
 a^o 1588 ustanowiono aby moneta
 drobna niewarna jako to: Słazka
 brandeburka; i także więcej do
 Korony wnoszone nie były, oprócz
 helagów Węgierskich; i popis trych
 groszów.

36

a^o 1598 Const. tytuł Mymica:
 nakazyje # brai; wydawac' na
 groszy 58 — a Taler po 36 gr.
 Item co ty tyem Mymicy Koron-
 nej, ta ma byc tak bity jak
 za Antyepora naszego sp. Ste-
 fana Krola, jest o tym wy-
 miona Ordynacya pod to waga
 ktorej w Mymicy olkuskiej 2
 Karodawna wywano.

37

Const. a^o 1611 uchwala aby #^{ty}
 szty po gr. 70 a Talery po gr.
 48.

38

Const. a^o 1620 uchwala aby aby
 saden niewazyt w; drozej brai #
 jak po 2T. 4 (gr. 120.) a Ta-
 lery starszy po f. 2½ (gr. 75.)
 Talery zbotowe po gr. 37 — Orty
 godziskie gr. 16. —

34

a^o 1368 Statut Kis. VI o Zupawa
 solnyj pag. 373 wspomina: ten
 ustanawiamy z Porokarania Krola
 Jmci Kazimierza: Is sol nie
 ma byc innym sposobem dawany
 na

na jedno kadey Celnar po 14 gros. // 14. w zł. czerwonym a kadey 26
które są w złotym czerwonym: a 26.
te niemają być innej brane jeno
po 7 skotów to jest po 14 grosy —
wini podług tych 14 gr. Grosz wy-
chodzi na 24 ²/₄. — Opem ten u-
stawiamy aby sol która bywa da-
wana Krupy Baskenkiej do ziemi spi-
skiej Celnar jej dawany był po 14 gr. //
ma być bran po 8 skotów czyli 14 gr.
Je tedy węgry pospolicie wykle-
piem Dukabani tedy im kadey
jako obym Dukata przyjmował
po gr. 14 a swoim Spiszanom
gr. 16. — Spiska Ziemia przyjęta
do polski w 1412.

Shojce

w Statucie o miarach: waga
do 1565 nakazuje iz 32 Loty
a 48 Shojce cywia idem funt,
wiec 24 Shojce powinnu cywia
jedno grzywno — grzywno ra-
chuje na f. 80, wiec podzielona
 $24 / 80 / 3 = 10 \text{ gr.}$ — to jeden

$\frac{8}{24}$
Shojce wart f. 3 gr. 10 per lonn-
quens grosz wart jest fl. 19, 20.
poczekowe imie pieniadza Shoj-
cem swanego pochodzito od wagi,
to jest ze ten pieniadz gdy to
imie nastalo wart $\frac{2}{3}$ tala i
ten by? Shojce wagi polskiej,
a ras' scotus num: polomici. ma-
cny 2 grosze jakie wtenczas byly.
podobnej domiany domaty i groy-
wuy apoczeku byly wazne a
potym gdy spodlaty pieniadze
zrobity w licznice —

25 ———

Skotus anni 1360 ubi aureus 6 1/2
scotum valebat. —

26 ———

Op. 1476 przypada kurrenuya
aurei na Skot. 11 1/4 — Ja-
kos' okolo 1496 ustaje rachuba
na Shojce. maton' grosza pra-
wsa miar pomiaru Shojcowego
i tu przestala waga ich.

Gdyby nie to ze wieny iz 2800 do
Srebra pot jat 12 do 1. tedy nie
potrafilibysmy ueterminowac war-
tosci roznych gatunkow pieniadzy,

ale

ale wiemy 1° ze Ap. 1250 było 250-
to do srebra jak wyżej - oorem Ty-
rymus etc - 2° i przypisanej Chetnini
któ Ap. 1250 = tunc aureum va-
luisse 12 solidos. =

Grosus latus hylt $\frac{1}{3}$ większy od
grosu wąskiego (grosus communis)

27	_____	a ^o 1457	# ważył	9 scotos	_____
28	_____	1470	_____	11	_____
29	_____	1538	_____	48 grosz	_____
30	_____	1550	_____	52	_____ <u>kr</u>
					<u>mer twardy</u>
31	_____	1578	_____	54 gr. <u>teuse</u>	
32	_____	1598	_____	58 gr. <u>Cothi</u>	
33	_____	1611	_____	70 gr. <u>tas.</u>	

a^o 1457. Recipientem 9 Denarij
pro medio lato grosu. ad grosium
communem 12^o denariorum 12 ad
latum 18.

Groszona hiralna ma rawice gr.
48 — a^o 1419 mi^owi Cymerman
wdanym przez siebie Kwiecie Ja-
quette „ Quod recipimus pro 3000
fl. 1050 marcas pagamenti polo-
nici „ wui florens w tym roku
wychodzi na gr. $16\frac{4}{5}$ — Jd est
marca 1050 multiplicando per 48
faciunt grosos 50,400 a dueta
te grosu przez fl. 3000, wypada
in fl. 1 na gr. $16\frac{4}{5}$ —

124

Bracteatus nazywał się a Bractea
blaszka —

gdy do polski obca faktura more
ta rzeczka wchodził tedy sacroto
bi' zle primare, bo ca granic
brans polskie dobre a dawano de.

Od R. 1434 do 1444 bito gr 90
zgrupowy - Seclag $\frac{2}{3}$ grosza -

8 —————
M^o a^o 1450 gdy ni grosze etc etc
causaty prowal, jist causta na
grupowy czyli florey rachowal
i rapisy enyie. —

9 ————— a^o 1470 # miar gr. 22 —
1476 ————— gr. 24 —

A^o poutgroszki Karimira Jagiellonicy
ka byly groby 8 - a isto us
na grupowy 120. —

10 ————— Wacław II bit zgrupowy gr. 60,
a Dukaty byly wtencas ra gr. 12.

11 ————— a^o 1487 dawano ra # gr. 28. —

13 ————— — 1505 ————— gr. 32. —

M^o florens numeru polonici maery gr.
30 - a flor. ungaricus roemie. —

Wacława goze byl $\frac{1}{12}$ # miar
cyrtego srebra gran 76 $\frac{5}{6}$. —

Henryk hrabia Karvntyi a rici wa-
clawa 3 lata ponim spravowal
kriestoo Oreskie, dodal 21 grosze
do grupowy; tak caumiast 60
bito 64; te wazity $\frac{1}{13}$ tota
gran 70 $\frac{12}{13}$. —

Stoto bylo sause jednaki; poli gr
ze byly dobre poty us niewiele
dawano ra # ale gdy ni prowal
causaty tak se verasem az wiedza
ne robie causta tedy na nie pra-
cap

202 #^{ty} by Anoremi. —

Od r. 1346 do 1378 karol IV
poinowzył grzywony do groszy 70.

Ad. 1754 ułożono między Austryą
i Bawaryą aby srebrzony faj-
nu Kolor'kiej wybijano f. 80 —

Ad. 1760 Lewa toruńska warszawska
Tynfów czerwy. —

Kwartuliki były $\frac{1}{2}$ grosze czyli
 $\frac{1}{4}$ szojca; już do 1200 jest
wzmianka o nich w przywileju
klasztoru miechowskiego. Statut
Vol. Le. I. pag. 166 nazwała te
monety Quartensis medietas grof-
torum — Była to moneta bar-
do dobra za Karimiera króla
bita, której 2 setki ważyły
grosz. — Karimier bit także
grosze na których jednej był herb
polski Ortel supisem grofni
pragensis — na drugiej: Cari-
mirus dei gratia Res polsie.
Były także wbywse crane bite
grosze supisem grofnus Coaco-
viensis; prathim w wadze i d.
broci si wone — +

39

Ad. 1369 medii Dukat po gr. 14.
wpolsce —

5

Wacław w Czechach miszał między
do groszy $\frac{16}{41}$ w ten czas gdy Lu-
dwik panował wpolsce — Dopie-
ro obicano wybijać groszy 80 2
grzywony gdy us stany satym
wstawity — Za nalezaniem
stanów czechij osmieleys wstawie
nieu si Sygmunta brata Wacława
ryjonej +

7 Muarchini ktore bit karimierz
ukraity na Ludwika $\frac{1}{2}$ wartosci
i soto ich 4 na grosz tak us
poprowaty. —

X 12 jednej grupywy obiecans wybijac gr.
80 (Draj pag. 240) — wtenczas pa-
nowat w polszere Ludwik. potym
wactawie panowat a^o 1418 w fre-
chalz Sigmunt. Ten wactaw w wany
mies panowat a^o 1378. —

N. 2. — A^o 1398 # był taxowany na gr. 14 —
 Ludwik panował w polsce a^o 1370.
Wacław był synem Karola IV.
 który miał 3 synów. Wacława
 sukcesora na cesarstwo kró: Cze-
 chii — Sigmonta Elektora Bran-
 deburskie^o gotym króla Węgier^o
 a nareszcie cesarza, to Wacław
 został bezpotomnie; Janu Mar-
 grabi Morawy. Owoż ten Ny-
 gmund wtkawiał się zfluauami
 o poprawę monety albowiem Wa-
 cław panował po tyranicku i su-
 kat wysku nie mironi; poddaupł-
 bwoż wtedy grosze praskie cyrkulo-
 waty; w polszce; na takie gro-
 sze Dukat miał traciłki gr. 16.
 are takowy grosz wazy na te-
 rarniejsze 2N 1. tedy tym się do-
 wodzi że Dukat będąc zawsze pi-
 dnej wagi gr. 63 wartat fl. 16.
Wacław IV był zgrany gr. 80.
 a^o 1393. —

Grosze praskie były zawsze w polszce
 moneta krajowa. powiedzieliśmy
 że Wacław IV obiecał być zgrany
 wny 80 groszy — wai teraz (1802)
 byż 80 fl. wai samto orasowy gmr
 tyle unawy co terarniejszy 2N 1 —
 Co tym bardziej się dowodzi jakoby
 # zawsze poterarniejszemu wartat
 fl. 16 gdyż w poryczeniu 50 Janu
 Heneryna summy floren. (#) a^o

— 3. — 1393 d. 7 may, stoi se 100 fl. vel
 pro

vel pro quolibet 16 grossi proage.
reddendi sunt. —

d. 4 — R. 1414 wprowadził mistrz Kryn-
rachi tak 8g monety ze na #
rachowano groszy 53 1/2 (Hartknoch)

orty

R. 1669. pismo (?) pisa: ze na
początku ostatniej wojny szwedzkiej
orty polskie miały 11 Lotów cry-
stego srebra w grynionie — ze 30
sztuk takowych ortów wynosiło gry-
wony myniczny, tak ze wprowadzony
czystego srebra wybijało mienni
f. 26 gr 5 1/2. Zarz nowe orty
wybite od R. 1663 ad a^m 1669
miały fajnu Lotów 10; Dmarów
3 i na grynionie soto sztuk 32.
a tak czysta gryniona wychodziła
na fl. 30 gr 18 — w ten czas
w Węgry, Austrii, Slesku,
wyszej i niższej Saxonii i polsore
całowie był Taler za stopa my-
niczny i do niego stosowano się
wbicie drobnych monet — przed lat
40 tedy 500 ortów Bydgoskich
warte terazniejszy 583. —

Talar

R. 1654 grynion czystego srebra
okazano fl. 24 w ten czas arcu-
dującym mynicz powołano rytku
na grynionie fl. 2 — rytku dla
R. 17. 17. fl. 4. wsi w monecie wy-
nosi 25. 30 — wsi nadrostek na
monecie ma wynosić $\frac{25}{100}$ — nad
wartości Talera Imperialnego —
tego roku Die Löwenstulm soty
a fl. 3. — tego roku: Coronatus
Galicus

gallicus fl. 5 secundum valorem
foreusem —

próby Talero warszys: Dobrych któ-
 re w Roku 1650 wzięci były wa-
 te — kommissya a: 1650 mymi-
 cuna wprowadziła grzyony któ-
 takowys Talero warszys f. —
 e) natencas dobrych Talero soko na
 grzyony — — 7 próby $14 \frac{2}{28}$
 d) — ortow bydgos^{ca} 32 — $10 \frac{1}{4}$
 — Inny ortow warszys $32 \frac{1}{2}$ — $10 \frac{1}{8}$
 — Ortow Lilew^{ca} 36 — 12 —
 — flor. Bidgost. — 30 — 8 —
 — Sesquipsales — $58 \frac{1}{2}$ — $5 \frac{15}{16}$
 — Triquipsales — 80 — 6 —
 — Sesquipsales — 120 — 6 —
 — Sesquipsales — 180 — $4 \frac{1}{2}$.
 Ta proporcya była a: 1664 utoro-
 na nie przez kommissya ale prywa-
 tny osob, stam wyszklkiem jest
 utorzona względem dobrego Talera
 na grzyony (a) a. 1650. —

a) b) a: 1659 Sebebaub firi 30 ortow
 et maria próby $10 \frac{12}{16}$. — tego
 roku kiedy powolano wybić dwa
 miliony miedzianych szelagów, tedy
 ich wybijano zgrzyony miedzi
 sztuk 150 tak dowolano. —

a: 1650 # takowans f. C id est
 gr. 180 —

a: 1676 ————— f. 12. id est
 gr. 300. —

a: 1662 konsty. Sejmu walnego
 war. uchwalita apokuracyg sreber
 koscielnych na gwałtowny potrzeb r.
 p. występl — Paskuyg Sam is dycuryga
 krakowska wydata Notem, trebren
 etc

X terazniejszych Włoty 4. Gdyby
 icho rachować roboty przyjęte ja
 nasza grywny fl. $\frac{80}{m}$ wypadłoby
 roboty tota gr. $7\frac{1}{2}$ tedy na
 16. fl. 4. czyli $\frac{1}{20}$ grywny —
 ta grywna rzymskiej usale
 warta a fl. 20 nie jest warta
 fl. 19 wiec samtozasowy wloty
 fl. 4 gr. $6\frac{6}{19}$ — podług tych
 jedna prywatna osoba a 16
 kasuje pierwsze samtozasowe
 samtozasowy waler tych mo
 wgladnie do talera wyzej opi
 go — Taka jest taka:

Thalery po _____ f 3.

Orty polskie przed R. 1659
 bite i brandenburskie, To-
 runskie, Elblaskie, Gdan-
 skie _____ gr

Stare szostaki, Fryngrosze,
 i puttoraki nich szost-
 na w dawnej wartosci. —

Orty nowe w Litwie bite
 1564 a _____ gr

Orty polskie szostaki
 bydgoskie po R. 1658 bite — gr

Florenales bydgoskie. nimis oides. — gr

Szostaki nowe _____ gr

Fryngrosze szostaki polskie i szostaki — gr

Puttoraki _____ 4 szostaki

ste fl. 134, 160 gr. 15 grywny te-
 bra majai wglad na roboty sa-
 chujes a fl. 20 — Tym sposobem
 Włoty r. 1662 wart by byl na
terazniejszy X

№-1669 same prawie srodek i Or-
tony w polsre cyrkulowady —

Zawsze nj zachowato gr. 30 na zloty
ale grosy ztych. Zloty bylo coraz
drozsze ale nie na dobre srebro
jedno na ~~zloty~~ pnieiadre prawie
idealne, bo w certym zawore war-
tato f. 16 — ale nierrad nie prait
gr wetych pnieiadrach tyle bo nie-
wychodit: na kilka terarmiejzys
zlotych — Tak teras # zamiant
z f. 18 plac f. 23 bo ewelwera-
mi stermi wise chse' podlug kurnu
dajz f. 23 podlug wagi srebra
nie dajz tytko f. 16. —

№-1451 probus communis kabuit
denarios 12. Latus autem denarios
18. —

№-1347 Jeszere gruona (marca)
zloty cypita 12 grupo. (marce)
srebra. —

Monety niemcans zawore narzuano
srelagami jak dotad jest w wyeraju
Jlak Konsty turya 1717 otasowata
na srelagi # a f. 18 — Taler
bity a f. 8 — Tynt f. 1 gr 8 —
srodek bity gr $12\frac{2}{3}$. —
Konst. am 1676 otasowano du-
kat na monety sreling f. 12 —
Taler twardy f. 6. — Luskowy f. 5 —

№. 1729. Orenowy zloty po 13
tynfow i dwa srodek licer
wynoni 17 fl 9 gr 1 sel: —
(U.M. Opol. bib. 4° IX. f. 34.)

№. 1730 Kupcy wrocawny zwali
zloty polskie nasze Twardym
adprasz reslicum — wow-
czas ttp 181 gr 24. wartady
Tynfow 909½.

Q. 1337. wrocławski 152 wardyjs
; 21 crusius eryli tylo 261.
; gromy wartaty Tynfow 763 1/2.
- 1438.

Q. 1439. tause 68 wardyjs war-
katy Tynfow 340. (M.H. bib:
Opol. in fo. XXXIV. cedaty 2. 1-
7)

Q. 1758. Zlotyjs pruskij bome moneta 286.
szostak bity 1. alias. gromy b. pruskij
efficiant Tynfow 477. Te Tynfy eff.
26. pol. 604. 3m b. (z Prusj: Kupca gdan
skiego pod tym zlotym :)

królowie polscy widząc jak się pie-
niądze cyrkulują w kraju postanowi-
li wprowadzić Tasy rachując je
grogrami nowemi a stęmi, gdyż
pamiętało się było mymie, tedy
gdz w kraju pokazały się
pieniądze, wykupywano stare, to-
pionu i przedawano srebro fajin
do mymie. —

Conk d. 1623 Tak monety ustano-
wiono: aby pieniądze wszelkie takie
były według wyrażonego waleru
Konstytucji d. 1620 equivalendo
orty Bydgoskie z gdańskiemu, a
cena Realów po gr. 70 deklarując.

Akt Komisji mymiekiej w War-
szawie d. 1650, 26 maj — My-
Kommissare etc — Dostaliśmy do-
wiem tego że w cudziemskiej mo-
niecie na każdej grzywnie ferim
na których fajin się wychodzi około
traci 7. 29 — Item Gruntowna
naprawa monety na tym rawista
abyśmy swoje bili, a cudziem-
skiej, oprócz Talerów, półtalerków
i ortów talarowych próby Impe-
ryalnej także czerwonych złotych
nieprzypuszczali, a to która jest
między nami wykorektili. — Item.
Zupełnie cudziemskiej pieniądzy przy-
puszczali nie będącymi idno Talery
a #, na których uważali mają
D.P. podkarbionie aby były Im-
peryalnej

Imperyalnej Ligi to jest exacti 14 To-
towej — Dwie tedy na Grzywny przy-

Due:
 K. 12 to 10 to 9 proby Ostów 18 groszowy setek 36 etc etc
 ————— Srodeków ————— 108 etc etc
 ————— potrojny setek ————— 216 etc — Dwojaki

z grone se propter Edili Sakem sui
 skrytaby ferri nie mogły, ażeby prze-
 ci do podus wyszonych tych monet
 miały analogiam jakby z 1/2 to 9
 Grzywny mają być bite, żeby z
 takowe grzywny wartaty 1 grzywna
 140 to 10 to 9: a tak wymiary na

Grzywna 1/2 to 10 to 9 Dwojakiów ————— 162 .
 ————— Groszów ————— 324 .

Ztak widai propter Edili Sakem sui
 ze dwojaki i grone musiaty być
 srebrne: — Grone pruski jest 1/20 grzywny.

1451. wiadome były $\frac{2}{11}$ grzywny id
 est gr. 12. — Lot 1 których 16 w
 grzywne cygnit 3 gr. praske —
 Skojar których 24 w grzywne wa-
 ry 2 grosze praske. —

W 1454 grosze praske wazy drachm
 $\frac{1^{14}}{60}$ procto 48 talich cygnit
 drachm $59\frac{1}{5}$ a powinniy cygnit
 64 na grzywne.

m

akt Komisjii warsz. 26 May 1650
 # Imperyalnej Ligi i wagi po 6 fl.
 miedzi Stosunek ze srebrem był od
 r. 1706 do 1756 jak 1 — 40 od
 1757 jak 1 — $41\frac{3}{4}$ od 4 Junij 1794
 jak 1 — $42\frac{1}{4}$. —

Grosze praske które waczaw do pol-
 ski wmost, tedy 8 sztuk Dobrocia
 i waga miaty dochodzi Talera —
 Te starsze grosze praske niewiebyły
 Drachmie i gran 14 wagi Krakow-
 skiej. Tey grosze praske cygnit
 Lot. — „

1 Sunt et minores Græci Numeri,
 medianus quidem Græci Dimidium,
 nona fere parte superans cruciatum
 Germanicum, sed jam exæquatur
 Solidus $\frac{1}{3}$ Græci, Ternarius $\frac{1}{6}$,
 Obolus $\frac{1}{18}$ — hoc sunt scripta Aug.
 1588. —

W 1451 ustanowit w piotrkowie Kari-
 mire Jagiellonczyk ze: 9 Denarii pro
 medio lato grosze computandi —

Jest Krzyżka polska w 4^{to} Tytułiej:
Dyktum o moneta, w której mówi aby
 ###: Talerów niebrai między sobą bez
 wagi, aby nie kowano innej monety
 oprócz grosów których 30 na # a
 15 na Taler, potem z gorseli etc.

Lakta Kommiss. Memorie w wazd
 16 maj 1650 odprawionej nakazano
 aby watej Reuyposp. i w wysytkich
 200 sztuków jedna była grynna 7 Ta-
 lerów Imperyalnych wazga — w tymże
 czasie redukys taler na $1\frac{1}{2}$ —

Swiadczy Neugelbauer: ze polacy Stępa
 uzywali Ceskijs gromy at pierwszy
 Kazimierz W. w 1333 poradz maczyc
 monety —

ad 1506 Chr. Michov: novam moneta-
 tam mediorum Grosorum uideri
 constituerunt —

ad 1505 Dukat byt otazowany na
 gr. 32. —

Denaryj fuerunt adeo boni ut 6 va-
 lebant 1 grossum — Jov. Mu. Lex
 Sadow. fo 388.

Et scias quia ad nummos consta-
 bat 12 unciis vel Drachm. 96. —
 (Farrago Juris Civ. Joan^e Cervi.)

1 unciis vocabatur Solidus — Si-
 chus & unciis mundo sunt coeva.

Sichus 4 Drachmas in se continet
 Drachma est $\frac{1}{8}$ unciis aurei ungi
 pondus idem est, scilicet 63 grana

50.
piperi, pretium autem epus variat.
Sichus rapumne to me pit pū-
mādr ale waga. —

- N. 15 — A^o 1451. [#] aureus wartat gr. 16 jako
pokażny Statuta, tytuł Sal.
- 16 — A^o 1250 # był po Selegim 12 w prot.
sre. —
według Statutu Alexandra grywona
z R. 1505 kosztował miasa # $1\frac{1}{2}$
- 17 — A^o 1536 # był a groszy 47. —
- 18 — A^o 1538 # był gr. 48. —
A^o 1588 # był gr. 56. —

Podług ostatniej Kommissji która pisał
Kommissya A^o 1659 była odma-
wiona, gdy podskarbi w Arce pu-
srasz młynicy, tedy ułożono, aby
zgrzywny mającej fajnu Lot. 10.
Denar. 4. wybijano Orłow 32. —

Ta Kommissya była A^o 1658. —

n

Justa Kommissio. moneta. A^o 1623
Orłow zgrzywny sztuk 30
które miały fajnu Lot. 11. —

A^o 1569 pisano: Szostaki stare
są sztuk 54 na grywony
która miała Foków $7\frac{1}{8}$ fajnu.
nowy szostaków srebro 58 na
grywony. mającej fajnu Foków 6
starych Trojaków srebro sztuk 108
na grywony która ma Foków 7.
nowy szostaków robia sztuk 120.
zgrzywny która ma Foków 6.
puttoraki miały fajnu Foków
 $5\frac{13}{16}$. —

o (2.) w tych czasach robia zputtoraki nowe
puttoraki sztuk $185\frac{5}{8}$ na gryw

fajna Futová 4½. —

- N^o 20 — a^o 1368 Dukat miaz of Skojcow
- 21 — " 1598 # byt a gr 58, a Taler gr. 36.
- " 1650 Srebrzi miednane ma-ty byt bite 4 na gross-
- " tegoz # uiperyabuy laso-wano f. b.
- 22 — " 1620 # a f. 11 Taler a f 2 1/2. Talery szotowe gr 37 a orty gr. 16. —

2
 Roku 1633 brolawier Albryst Bishop war
 min'ki otrypnat Bishop. Krakowski wto-
 rono uipery uimemi Kondyeyz, aby brolawie.
 " gratif. uyci aato Brolawie, uita pit i da-
 " rowat uicememi erary pro se i suoy
 " Menice Brolawie, y piewadze me ni-
 " one do stolu. iego przychodze, a
 " Brolawie pozwoliba mu ad wita tempora
 " to trzymac a potym pisz do Brolawie
 " znowu." (list Jakuba Sobies^o do Holubka
 " podolub^o ni maja r. 1633 pisany
 " Mh. bib. Opol. XXXVI f. 104.)

1631 — 1633 — 1650 uitaus-
 wionu aby wprzesach i pol-
 srede rjeonabowej materji i ro-
 wnej mierawiny robiona byla
 moneta, tytko w'niej wielko-
 sci bydi mogia aby karoy
 warowu' jej ratwo mogt wre-
 maci —

1664 H miedni lositowat gr. 15.
 tegoz r. " Euaudo 3 florenales
 Tympis permubantur pro Thalero
 tunc tantum 36 gross. respectu
 puri argenti redduntur quia
 singuli tantum 12 gross. iuste
 valent. Tak pise. 445. Valor
 forensis — iustus valor. —

1664 marca Cracov. auliqua
 continet Taleros 6 1/8. —

a^o 1613 pozwolono klasztorowjadwi
 rymieckiemu we wsi Zabawrowie
 podmien Aukeya nad stare Mo-
 stowe. —

Dukat 23 — a^o 1531 rachowano # a gr. 40 ni
 Driatem copuati m. rapisy

W Rykop. zbioru auct. Gratow^o strakowie M. } 57.
94. zawierajac pisma Hier. pino urego do Breery }
municzej. Spis tycze: 1.) Wzrost a nie prajudycyalny do-

stypok jakoby wpauskwach J. K. M.
zporzyciem Breery p. pol. moneta rzu-
dna robiona byc mogla. (b. d. druk got.
Kart 2. b. d. okolo r. 1656. f. 1. -

2.) moneta eta rzuha Przpolty
to samu potac. brulion. f. 8-25.
to samu potac. druk. pod list.
moneta vilis Republica pertis f. 28

3.) Ciekawy projekt Fontiny. popol.
sku zezarow Gygmunta Augusta króla f. 30

4.) Modus circa vitem monetam f. 32.
pismo Hier. pino urego zghi -

5.) Objasnienie pp. Min carzow co za
zawbek i porylek maja na ortach
szarawej ruz slotowys. (b. d. cir
1660.) f. 34. -

6.) krótka Informatia odenwie Ti-
tura Lwowa Doratyniego w zglidem
ruiny moicy, ktora'm ponow gwier
zawarac mynwie w o. l. 1656. ktora
upruntowana byla fide publica carny
Korplyty. - f. 35 -

7) Digma niemieckie tyrcze myn-

8) micy Rydgowskiej (Bromberg)
edat. Thorun 28 februar 1656.

9 marc
od Kaimer prajudenta podane f. 37-40.

9.) Strony wamuy do municy

10.) Lwowskiej danej W. Hestmana
Kob. potockiego na wyrobienie
jej na peiniadre - z p. Obodzimskim
historona conferentia y valor zaka-
zany tej wamuy od p. Hier. Pi-
no urego. - (listy i wyzysko b. d.)
f. 41-51. 1656

11.) utamki pisma Hier. pino urego
zsti. z ktorych 5. i 6. tyrcz na mu-
nety. - f. 53^{ver} i 54. -

przy koncu Registra roboty Kowalskiej
do municy we Lwowie. 1656 roku
f. 57-58
verio.

N. 21
 floren
 12 solty

A. 1554 jest w jednej Traurakuyi: „
 Deposuit 24 florenos in auro
 queculibet pro marca et 4 gros-
 sis computando, ad rationem
 summo 40 flor. in moneta
 pertinenteur etc etc —

Karopolka Salerów Redubczya
 znajduje się w małej ksiżce o
 monetach pag. 117. —

9
 grosz

Ex commissione monetaria A. 1650
 dnie 21 selagi na grosz nazna-
 czono dla Katusiejszej Redubczyi —
 Jt ad propum latum polon. 18
 Denarii pertinebant, jam autem
 communis grosus polon. non nisi
 12 Denar. capiebat. —

Notant Constitutiones Reg. Pol.
 in Instructione Exigendi Telaei:
 „ se selagi wżgiertkie miowady
 „ 7 denarów — put groszki pro-
 „ kie i Swidnickie miaty 5
 „ denarów — Crwarskali tute-
 „ kie bydy 4 Denar — Kru-
 „ bruki miaty 2 Denary i bydy
 „ $\frac{1}{3}$ grosza.

h

Na Komisyyi monetarnej wwar-
 sawie r. 1659 odprawionej u-
 stawiono aby 30 setek Orłow
 wchodziło na grzywos, których
 proba była Polów 10 denarów 12
 a rat co is tyne groszów,
 Torjaków, putio chów w którym
 srebr

srebro z miedzią jest pomieszczone
tych raka rano wybijać —

Tabella Dowodni w Rachunku

Wiele kraj miarby Kraty na 180 grzywnach Teymu Kupionego za granicą.

Grzywna Teymu Kupionego za granicą
według projektu Entremenera rachuje
18 pu 2tt
wice Teymu zagranicznego grzywnie 180.
6800.
85.

kosztowaloby 2tt " 15,300. Dico 2tt. " " " 15,300.

Gdyby zaś król chciał kupić krajowe
srebro próby 5 grzyw. bruto 579 1/2 w
którym zawiera się Teymu grzyw. 181.
miarby Teymu czystego grzyw. 180 gdyż
na grzywnach 180 Teymu utraciłby przy
Teymowaniu grzywnę 1 Teymu.

nieprawdy teraz w Expensie srebra Tey-
mowego grzyw. 180 pu masa srebra pró-
by 5 grzywna Teymu podług tary Korsta-
je 2tt. 77. wice Teymu grzywnie 181.
13937.

kosztowaloby 2tt. " 13937.
Koszt Teymowania po 2tt. 4 od grzyw wny
Teymu na grzywnie " 180.
wynosi 2tt. " 720 dico 720.

Summa Expensy wynosi 2tt. " 14657. Dico 2tt. " " " 14,657.

potrzebujemy ten Expens od wyższego, pokła-
nuje się że na grzywnach 180 Teymu zagranic-
znego traciłby kraj 2tt.

643.

A ratyjni na każdej grzywnie zagranic-
znego Teymu po 2tt 3 pu 17. i 1/2 melaga.

Gdyby tedy myśleć prowadzić Teymu za-
granicznego grzywnie 200,000.

Straciłby na nim kraj według dowodu wy-
szego rachunku 2tt. " 714,444 gr. 13 i 1/2 szel. 1.

Przez przysiężenie zaś projektu Teymowania i następnych gatunków według prostej Ko-
sta skoda krajowa ochroni się. Wszystkie grzywny 13 aprowdowane.

Wyłożenie Ga Lunków.	Teym niepełny szel. 1/2		Teym pełny szel. 1		Teym niepełny szel. 1/2		Teym pełny szel. 1		Teym niepełny szel. 1/2		Teym pełny szel. 1		Teym niepełny szel. 1/2		Teym pełny szel. 1	
	2tt.	gr.	szel.	szel.	Lody	Grany	szel.	szel.	Grany	szel.	Tyńcy	Grany	szel.	gr.	szel.	
1. Pruski Tyńcy z Koroną i pasarem	1.	"	"	40 1/4	6.	14.	10.	16.	"	9.	17.	20.	0.	24.	3 1/2	
2. Pruski Tyńcy z Koroną bez pasaru	"	10.	"	83.	4.	14.	277	19.	10.	6.	16.	33.	1.	8.	1 1/2	
3. Pruskie szelaki bez Korony i pasaru	"	12.	2.	77.	5	1.	243	17.	3.	6.	18.	28.	"	9.	1 1/2	
4. Boki (ob. 1/2)	"	15.	"	41.	3	1 1/2	212.	17.	17.	"	14.	13.	11.	1.		

(Z Opatka Oribl. opol. ni 4^o pod Luba
CXII. f. 92. pod r. 1766.)

wey

Ms. O przebiegu nowej monety wr. 1766 w mennicy i o tak
zwanyjs. B. a. K. cyli fabrykowanys przez Fryderyka Kr. prync
nessyjs ~~monety~~ (zreczej ob. w mth. Bibl. Opol. pod Liczbą
CXII. in 4^o. f. 93 - 97.) —

Drachma

Nomenclatura Adriani: Drachma
 60 gran piperis alibi vel ponder
 equat. — Z przywileju Al. 1256
 jest dowiedzioms ze Dubaty owera-
 sowe wazyby Dr. 1 $\frac{1}{5}$ — Kna-
 piusz mowi ze wazyby # 63
 grosz. to wychodzi na Drach. 1 $\frac{1}{20}$
 wazj sobie sa rowne. —

Prube lit.
 5. now.

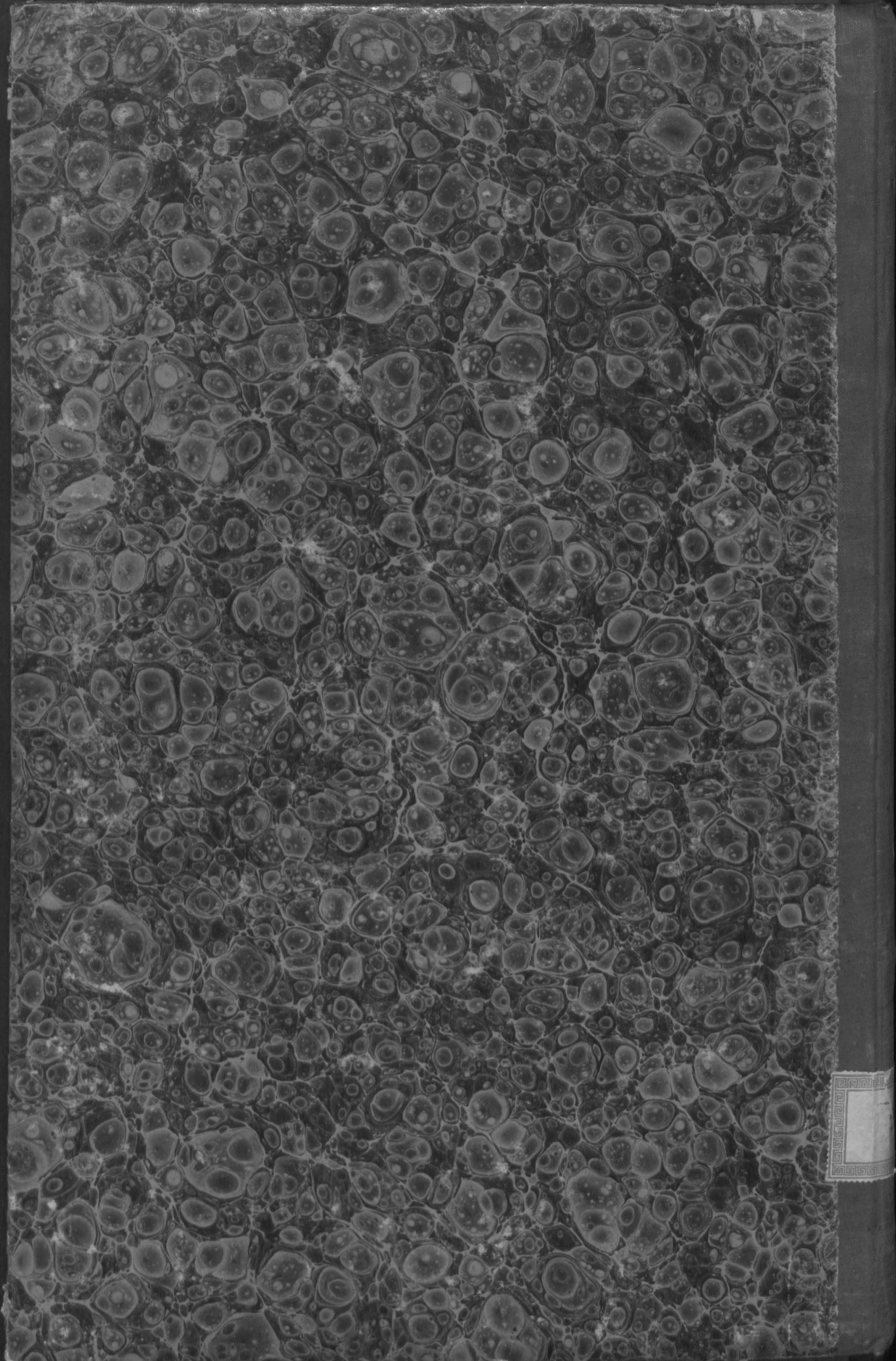
Rubel litewski wartat fl. 120. Dnis'ca.
Rubel nowogrodzki byl czwartą częścią
 grzywny (gotzki. Dwie pacow:
 wladysl. Jagiell. T. I. str 542. pny.
 537. —

Bibliopis muzei biblioteki Zakl. ad.
Opolin'skiej we Lwowie in fol. CCL
od karty 134 do 156.

preparat em. H. K. K.
w Odnowie d. 12^o pa
dnia 1845 r.

C. K. K.





+

Anno Grⁱ 1675 d 24 Januarij Capitulum Noto
 Contributionem Quillarem et Solidariam, et quidem
 Quillarem pro mensibus novem Aprilis, maii, Junii,
 Julii, Augusti, Septembris, Octobris, Novembris, et
 Decembris, Solidariam vero pro mensibus octo
 Aprilis videlicet exclusis iuxta Juramentum
 et attestacionem productis solvit. De quo
 persoluto p^r me Quillatarius.
 in Anno 1674.

Petrus Zelenki Vice Palnis
 et Gabriel Palnis Causarum
 p^r

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :



ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.